Ročník 1945. 207

Sbírka zákonů a nařízení republiky Československé

Částka 47. Vydána dne 27. října 1945. Cena K 6.60.

OBSAH:

(100.—104.) 100. Dekret presidenta republiky o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků. — 101. Dekret presidenta republiky o znárodnění některých podniků průmyslu potravinářského. — 102. Dekret presidenta republiky o znárodnění akciových bank. — 103. Dekret presidenta republiky o znárodnění soukromých pojišťoven. — 104. Dekret presidenta republiky o závodních a podnikových radách.

100.

Dekret presidenta republiky ze dne 24. října 1945 o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků.

K návrhu vlády a po dohodě se Slovenskou národní radou ustanovuji:

ODDÍL I.

Rozsah znárodnění.

§ 1.

(1) Dnem vyhlášení tohoto dekretu se znárodňují zestátněním:

1. podniky provozované podle obecného horního zákona, báňská oprávnění podle §§ 22 a 41 obecného horního zákona a práva majitelů pozemků podle § 1, záhlaví I, částka VII dočasných soudních pravidel z roku 1861, platných na Slovensku;

2. energetické podniky a zařízení sloužící výrobě, opatřování, rozvodu a dodávce energie všeho druhu, kterou lze rozváděti širšímu okruhu spotřebitelů, zejména elektřiny, plynu a páry, s výjimkou výrobních závodních zařízení neznárodněných podniků, které energii převážně samy spotřebují;

3. železárny, ocelárny, válcovny oceli, huti na barevné kovy s výjimkou tavíren kovů výrobně i hospodářsky samostatných;

4. slévárny šedé, ocelové, kujné litiny a barevných kovů, s více než 400 zaměstnanci podle průměru stavů ke dnům 1. ledna let 1942 až 1944;

5. válcovny, lisovny a tažírny kovů, pokud nezpracovávají jen olovo nebo cín;

6. podniky průmyslu kovodělného, elektrotechnického, jemné mechaniky a optiky, s více než 500 zaměstnanci podle průměru stavů ke dnům 1. ledna let 1942 až 1944;

7. podniky zbrojního průmyslu, které svým výzkumným i výrobním zaměřením jsou nositeli vývoje vojenské výzbroje, a výroby výbušin;

8. z oboru chemického průmyslu podle stavu v den počátku účinnosti tohoto dekretu:

a) podniky s továrním zařízením pro některou z těchto výrob: kyseliny sírové, solné nebo dusičné, karbidu vápníku nebo křemíku, umělého korundu, kyanidů alkalických, alkalických kovů nebo zásad elektrolyticky, sody amoniakální, vodního skla, zápalek, umělých hnojiv, zemitých barev spojených s těžbou surovin, plynožárných tělísek, kyseliny octové, acetonu nebo metanolu z dřevného dehtu, benzenu a jeho homologů, čištěných nerostných olejů a pohonných látek získaných destilací ropy, krakováním olejů nebo synteticky, umělých sladidel, umělých vláken, syntetického kaučuku, pryžových obručí pro motorová vozidla a jízdní kola,

b) podniky tovární výroby chemicko-farmaceutické;

9. těžba a ložiska magnesitu, asbestu, kaolinu, slídy, živce, vysokohodnotných žáruvzdorných hlín a jílů hlubinně těžených, podniky pro výrobu cementu a cementových pojiv;

10. podniky pro výrobu technického porcelánu, osinkocementového zboží, s více než 150 zaměstnanci podle průměru stavů ke dnům 1. ledna let 1938 až 1940;

11. podniky pro výrobu skla s vanovým zařízením pro nepřetržitý provoz, podle stavu v den počátku účinnosti tohoto dekretu;

12. podniky pro výrobu skla s denními vanami a sklárny s celkovým pánvovým obsahem přes 1000 litrů, podle stavu v den počátku účinnosti tohoto dekretu;

13. podniky, jejichž základním výrobním oborem jest výroba stavební, technické keramiky, kachlového zboží, porculánu, vápna a těžba vápence s více než 150 zaměstnanci v základním výrobním oboru podle průměru stavů ke dnům 1. července let 1938 až 1940;

14. podniky, jejichž základním výrobním oborem jest výroba cihlářského zboží s více než 200 zaměstnanci v základním výrobním oboru podle průměru stavů ke dnům 1. července let 1938 až 1940;

15. podniky pro výrobu celulosy;

16. podniky vyrábějící zároveň papír a lepenku, papír a dřevovinu, lepenku a dřevovinu nebo všechny tyto druhy, s více než 300 zaměstnanci podle průměru stavů ke dnům 1. ledna let 1938 až 1940;

17. podniky pilařské s více než 150 zaměstnanci, pracujícími jen v závodě, podle průměru stavů ke dnům 1. ledna let 1938 až 1940;

18. podniky pilařské s dalším zpracováním dřeva, podniky pro zpracování dřeva, s více než 300 zaměstnanci podle průměru stavů ke dnům 1. ledna let 1938 až 1940;

19. podniky pro tovární výrobu dyh, desek ze sklížených dyh, podle stavu v den počátku účinnosti tohoto dekretu;

20. přádelny bavlny, česané příze, mykané příze, které ji dále nezpracovávají, upraveného lnu, juty, umělých vláken, s více než 400 zaměstnanci podle průměru stavů ke dnům 1. ledna let 1938 až 1940;

21. tkalcovny bavlny s více než 500 zaměstnanci podle průměru stavů ke dnům 1. ledna let 1938 až 1940;

22. tkalcovny vlny, hedvábí a umělých vláken, podniky pro výrobu koberců a pokrývek, trhárny, podniky pro výrobu krajek a prýmků, podniky průmyslu stávkařského a pletařského, s více než 400 zaměstnanci podle průměru stavů ke dnům 1. ledna let 1938 až 1940;

23. přádelny na zpracování textilního odpadu, podniky pro výrobu šicích nití a přízí, dále nezpracovávaných tkaním nebo pletením, pro výrobu vaty z přírodních a umělých vláken, obvazových látek, tkalcovny lnu, konopí, juty, s více než 400 zaměstnanci podle průměru stavů ke dnům 1. ledna let 1938 až 1940;

24. podniky zušlechťovacího textilního průmyslu, tiskárny textilních výrobků, s více než 200 zaměstnanci podle průměru stavů ke dnům 1. ledna let 1938 až 1940;

25. podniky průmyslu oděvního s více než 500 zaměstnanci podle průměru stavů ke dnům 1. ledna let 1938 až 1940;

26. podniky pro výrobu usní, náhražek usní, předmětů z usní a z jejich náhražek, s více než 400 zaměstnanci podle průměru stavů ke dnům 1. ledna let 1939 až 1941;

27. výroba gramofonových desek.

(2) U podniků průmyslových odvětví uvedených v odstavci 1, č. 4, 6, 10, 16 až 18 a 20 až 26, které nebyly v provozu ve všech dobách, podle průměru počtu zaměstnanců vzatých za základ pro znárodnění, rozhoduje průměr stavů ke dnům 1. ledna, v odvětvích znárodněných podle č. 13 a 14 ke dnům 1. července posledních dvou let těchto dob, netrval-li provoz podniku ani tak dlouho, stav zaměstnanců k 1. lednu posledního roku pod těmito čísly uvedeného; u podniku, který nebyl ani v tomto dni v provozu, rozhoduje stav zaměstnanců ke dni počátku účinnosti tohoto dekretu. Počet zaměstnanců v rozhodných dobách se zjišťuje stavem vykazovaným nositeli veřejného sociálního pojištění.

(3) Ustanovení tohoto dekretu se nevztahují na podnik:

a) společenstva výdělkového a hospodářského podle zákona ze dne 9. dubna 1873, č. 70 ř. z., o společenstvech výdělkových a hospodářských, na Slovensku družstva podle §§ 223 a násl. zák. čl. XXXVII/1875, jakož i na podnik, který náleží takovému společenstvu nebo družstvu, nebo jemu náležel po 29. září 1938,

b) který vláda ve zvlášť odůvodněných případech na návrh ministra průmyslu, na Slovensku ministra průmyslu v dohodě s pověřencem pro průmysl a obchod, vyjme ze znárodnění, pokud nejde o podniky a práva odvětví znárodněných podle § 1, odst. 1, č. 1,

c) který ministr průmyslu v dohodě s ministrem financí, na Slovensku po dohodě s pověřencem pro průmysl a obchod a po slyšení pověřence pro finance, vyloučí ze znárodnění za tím účelem, aby byl trvale zastaven, protože se vláda usnesla, že jeho další provozování není ve veřejném zájmu.

(4) Ministr průmyslu, na Slovensku v dohodě s pověřencem pro průmysl a obchod, vyhlásí s účinkem doručení v Úředním listě a v Úradnom vestníku, které podniky byly tímto dekretem znárodněny.

§ 2.

Ustanovení tohoto dekretu se nevztahují na podniky odvětví znárodněných podle § 1, odst. 1, č. 4, 6, 8, 10 až 14 a 16 až 26, dostavily-li se podmínky pro jejich znárodnění teprve po dni počátku účinnosti tohoto dekretu.

§ 3.

Zakládati nové podniky v odvětvích znárodněných podle § 1, odst. 1, č. 1 až 3, 5, 7, 9, 15 a 27 a nabývati k tomu potřebná oprávnění je vyhrazeno československému státu. Na návrh ministra průmyslu, na Slovensku ministra průmyslu v dohodě s pověřencem pro průmysl a obchod, může vláda toto právo vyjma v odvětví znárodněném podle § 1, odst. 1, č. 1 přenésti na jinou fysickou nebo právnickou osobu a vázati je podmínkami.

§ 4.

(1) Znárodněním nabývá československý stát vlastnictví znárodněných podniků v rozsahu níže stanoveném.

(2) Znárodnění se týká veškerých nemovitostí, budov a zařízení, sloužících provozu znárodněného podniku, veškerého příslušenství podniku, počítajíc v to všechna práva (patenty, licence, živnostenská oprávnění, známky, vzorky a pod.), směnky, cenné papíry, vkladní knížky, hotovosti a pohledávky k podniku náležící, jakož i všech hotových i nedokončených výrobků, polotovarů, zásob a hmot, které patří podniku v den počátku účinnosti tohoto dekretu. Ložisek a nalezišť surovin a movitostí a práv sloužících trvale provozu podniku se týká znárodnění, i když náleží někomu jinému než vlastníku podniku.

(3) Zároveň s podnikem se znárodňují v rozsahu plynoucím z ustanovení odstavce 2 i veškeré pomocné podniky a pomocné závody, náležící témuž vlastníku, jakož i veškeré podniky a závody, které tvoří s podnikem znárodněným nerozlučný hospodářský celek.

(4) Náleží-li znárodněný podnik komanditní společnosti na akcie, akciové společnosti, společnosti s ručením obmezeným nebo těžařstvu, které jsou kapitálově zvlášť silné, nebo u kterých jsou kapitálové účasti na nich rozptýleny na značný počet účastníků, nebo jejichž podnikání zahrnuje poměrně širokou oblast, znárodňuje se veškerý jejich majetek, jakož i podniky koncernové, u kterých jim náleží více než polovina kapitálu nebo na které mají rozhodující vliv.

(5) Jde-li o jiné vlastníky, než o kterých jest ustanoveno v odstavci 4, vyjme ministr průmyslu, na Slovensku v dohodě s pověřencem pro průmysl a obchod, ze znárodnění jednotlivé majetkové kusy, majetkové soubory nebo práva, pokud jich není nezbytně třeba k provozu znárodněného podniku, a ponechá je dosavadnímu vlastníku.

§ 5.

(1) Národní podnik (§§ 12 a násl.), do kterého vplyne majetková podstata znárodněného podniku, vstupuje v závazky znárodněného podniku v den převzetí. Vplyne-li majetková podstata do několika národních podniků, rozvrhne ministr průmyslu, na Slovensku v dohodě s pověřencem pro průmysl a obchod, zároveň s opatřením podle § 12, do kterých závazků vstoupí jednotlivý národní podnik.

(2) U závazků, které jsou hospodářsky neodůvodněné, počítajíc v to závazky ze služebních smluv, zaručujících zaměstnancům nepřiměřeně vysoké platy, zaopatřovací požitky, odbytné a pod., může se národní podnik domáhati zrušení nebo jiné přiměřené úpravy. Nedojde-li o tom k dohodě, rozhodne rozhodčí soud. Podrobná ustanovení o rozhodčím soudu budou vydána zvlášť.

(3) Je-li znárodněný podnik zřejmě předlužen, může se národní podnik zprostiti ručení za závazky, s výjimkou závazků vyplývajících z práv, která by nebyla dotčena prohlášením konkursu, tím, že hodnotu rovnající se obecné ceně aktiv znárodněného podniku v den převzetí, zmenšenou o hodnotu závazků, které zůstanou nedotčeny, složí k soudu jako samostatnou majetkovou podstatu a navrhne, aby byl zřízen opatrovník, který by vypořádal závazky, a je-li třeba, navrhl prohlášení konkursu na podstatu náhrady.

(4) Stát neručí za závazky znárodněného podniku, ani když dojde k vypořádání podle předchozího odstavce. Zajištění závazků zůstává nedotčeno.

§ 6.

(1) Národní podnik může odporovati právním jednáním, která vykonal vlastník znárodněného podniku po 29. srpnu 1944 v úmyslu poškoditi nebo ztížiti znárodnění průmyslu anebo zavléci ve svůj nebo cizí prospěch majetkové hodnoty podniku.

(2) Odporovati lze do jednoho roku od převzetí podniku. Jinak platí přiměřeně ustanovení odpůrčího řádu, vydaného zákonem ze dne 27. března 1931, č. 64 Sb.

ODDÍL II.

Náhrada.

§ 7.

(1) Za znárodněný majetek, který v době faktického skončení okupace a nacistického nebo fašistického režimu nepochybně vlast-

nicky náležel nebo náleží osobám dále uvedeným, se neposkytuje náhrada:

a) Německé říši, Království maďarskému, osobám veřejného práva podle německého nebo maďarského práva, německé straně nacistické a politickým stranám maďarským a jiným útvarům, organisacím, podnikům, zařízením, osobním sdružením, fondům a účelovým jměním těchto režimů nebo s nimi souvisícím, jakož i jiným německým nebo maďarským právnickým osobám,

b) osobám fysickým národnosti německé nebo maďarské, s výjimkou osob, které prokáží, že zůstaly věrny Československé republice, nikdy se neprovinily proti národům českému a slovenskému a buď se činně zúčastnily boje za její osvobození, nebo trpěly pod nacistickým nebo fašistickým terorem,

c) osobám fysickým, které vyvíjely činnost směřující proti státní svrchovanosti, samostatnosti, celistvosti, demokraticko-republikánské státní formě, bezpečnosti a obraně Československé republiky, které k takové činnosti podněcovaly nebo jiné osoby svésti hleděly, záměrně podporovaly jakýmkoli způsobem německé nebo maďarské okupanty, nebo které v době zvýšeného ohrožení republiky (§ 18 dekretu presidenta republiky ze dne 19. června 1945, č. 16 Sb., o potrestání nacistických zločinců, zrádců a jejich pomahačů a o mimořádných lidových soudech) nadržovaly germanisaci nebo maďarisaci na území Československé republiky nebo se chovaly nepřátelsky k Československé republice nebo k českému nebo slovenskému národu, jakož i osobám, které strpěly takovou činnost u osob spravujících jejich majetek nebo podnik.

(2) Ustanovení odstavce 1, písm. c) platí i pro osoby právnické, pokud lze fysickým osobám, které jsou jejich členy nebo podílníky na majetku nebo podniku (kapitálovým účastníkům), přičítati vinu na postupu orgánu zastupujícího právnickou osobu nebo pokud tyto osoby zanedbaly přiměřenou opatrnost při jeho volbě a dozoru naň.

(3) Nedostane-li se za majetek náhrady osobě právnické, přísluší poměrná část náhrady osobám na ní kapitálově zúčastněným, pokud nespadají pod ustanovení odstavců 1 nebo 2; při tom se hledí na účasti, které jsou pod národní správou, jako by náležely osobám státně spolehlivým.

(4) Náhrada se neposkytuje za znárodněný majetek ani za účasti na něm, které náležely v době po 29. září 1938 osobám spadajícím pod ustanovení odstavců 1 nebo 2 a již jim nenáležejí, leč by neposkytnutí náhrady neodpovídalo zásadám slušnosti.

(5) Vláda může nařízením stanoviti, že se určitému okruhu osob, spadajících pod ustanovení odstavců 1 až 4, poskytuje zčásti nebo zcela náhrada.

(6) O tom,zda fysická nebo právnická osoba spadá pod ustanovení odstavce 1 nebo 2, rozhoduje ministr průmyslu v dohodě s věcně příslušným ministrem, na Slovensku též v dohodě s věcně příslušnými pověřenci.

§ 8.

(1) Pokud není stanoveno jinak v § 7, ani nejde o případ § 5, odst. 3, přísluší za znárodněný majetek náhrada.

(2) Pro určení náhrady je rozhodný stav znárodněného majetku podniku v den převzetí národním podnikem a závazků k němu v tento den náležících. Náhrada se rovná obecné ceně majetku, vypočtené podle úředních cen ke dni vyhlášení dekretu, a není-li těchto cen, zjištěné úředním odhadem, po odečtení pasiv.

(3) Při určení náhrady se nepřihlíží k hodnotě:

a) nevytěženého vyhrazeného nerostného bohatství,

b) báňských oprávnění podle §§ 22 a 41 obecného horního zákona,

c) práv majitelů pozemků podle § 1, záhlaví I, část VII dočasných soudních pravidel z roku 1861, platných na Slovensku,

d) majetku určeného pro sociální, vzdělávací nebo podobné účely.

§ 9.

(1) Náhrada za znárodněný majetek se poskytuje:

a) v cenných papírech (odstavec 3),
b) v hotovosti,
c) v jiných hodnotách.

(2) K provedení náhradové služby se zřizuje Fond znárodněného hospodářství (dále jen fond) se sídlem v Praze, který jest samostatnou právnickou osobou.

(3) K poskytnutí náhrady podle odstavce 1, písm. a) vydá fond cenné papíry, které budou zúrokovány a umořovány z přebytku výtěžků národních podniků. Jejich zúročení a umoření jest zaručeno státem; lze jich užíti k ukládání peněz nezletilců a opatrovanců.

(4) O použití cenných papírů, odpovídajících hodnotě znárodněného majetku, za který se neposkytuje náhrada osobám uvedeným v § 7, rozhoduje vláda.

(5) Organisaci, správu a hospodaření fondu a zúročení a umoření cenných papírů a úhradu

na to, jakož i zásady o poskytnutí náhrady v hotovosti a v jiných hodnotách upraví vláda nařízením.

(6) Fond podléhá dozoru nejvyššího účetního kontrolního úřadu.

§ 10.

(1) O náhradě a způsobu placení rozhodne ministr průmyslu v dohodě s ministrem financí, na Slovensku v dohodě s pověřenci pro průmysl a obchod a pro finance.

(2) Náhrada jest splatna do 6 měsíců od doručení výměru o náhradě.

(3) Pro řízení o náhradě platí ustanovení vládního nařízení ze dne 13. ledna 1928, č. 8 Sb., o řízení ve věcech náležejících do působnosti politických úřadů (správním řízení).

§ 11.

(1) Svazkům územní nebo zájmové samosprávy, ústavům a korporacím, sloužícím výhradně veřejným účelům, jakož i ústavům lidového peněžnictví, které utrpí vážnou ztrátu při vypořádání svých majetkových zájmů a účastí na znárodněných podnicích, může vláda na návrh ministra průmyslu učiněný v dohodě s věcně příslušnými ministry, na Slovensku též v dohodě s příslušnými pověřenci, kromě náhrady poskytnouti přiměřený příspěvek z prostředků Fondu znárodněného hospodářství (§ 9). Na poskytnutí příspěvku není právní nárok.

(2) Za podmínek uvedených v předchozím odstavci lze obdobně poskytnouti příspěvky fysickým osobám, byla-li utrpěnými ztrátami ohrožena jejich výživa nebo výživa osob, o které podle zákona nebo z mravní povinnosti pečují.

ODDÍL III.

Národní podniky a jejich organisace.

§ 12.

(1) Z majetkové podstaty znárodněných podniků a dosavadních státních podniků ve znárodněných odvětvích zřídí ministr průmyslu v dohodě s ministrem financí, na Slovensku též v dohodě s pověřenci pro průmysl a obchod a pro finance, národní podniky.

(2) Zřízení národního podniku se vyhlásí v Úředním listě a v Úradnom vestniku.

§ 13.

(1) Národní podniky jsou majetkem státu ve smyslu dalších ustanovení. Mají postavení samostatných právnických osob. Platí pro ně ustanovení o obchodnících plného práva, s hlediska daňového předpisy o podnicích veřejně účtujících, podléhají poplatkové povinnosti podle poplatkového zákona s jeho změnami a doplňky a platí od svého zřízení poplatkový ekvivalent podle § 1, odst. 2, písm. a) zákona ze dne 8. dubna 1938, č. 76 Sb., o poplatkovém ekvivalentu.

(2) Čistá hodnota majetkové podstaty, kterou stát na národní podnik převede, tvoří jeho kmenové jmění. Den, ke kterému národní podnik převezme majetek mu připadající, vyhlásí se podle § 12, odst. 2.

§ 14.

Podniky a závody, které podléhají znárodnění podle § 4, odst. 4, jednotlivě však nespadají pod ustanovení § 1, odst. 1, nebo § 4, odst. 3 a nehodí se k začlenění do některého národního podniku, může vláda na návrh ministra průmyslu, na Slovensku učiněný v dohodě s pověřencem pro průmysl a obchod, přenechati svazkům územní samosprávy nebo společenstvům výdělkovým a hospodářským (družstvům) nebo jiným osobám právnickým nebo osobám fysickým za náhradu připadající na takový majetek podle § 8.

§ 15.

(1) Národní podnik jest povinen užívati ve firmě označení „národní podnik“, i když převezme dosavadní firmu znárodněného podniku.

(2) Jiné než národní podniky nesmějí užívati ve své firmě označení „národní podnik“.

(3) Odpovídá-li národní podnik v podstatě některému podniku znárodněnému, může užívat dosavadní firmy tohoto podniku bez svolení jinak podle platných předpisů nutného. Stane-li se tak, je ten, komu firma dosud náležela, povinen ji změnit nebo doplnit, aby se zřetelně lišila od firmy národního podniku.

§ 16.

(1) Národní podnik se zapisuje jako firma jednotlivce do rejstříku u krajského soudu vykonávajícího pravomoc ve věcech obchodních, v jehož obvodu má podnik své sídlo; má-li podnik odštěpný (vedlejší) závod, budiž také oznámen k zápisu do rejstříku u krajského soudu vykonávajícího pravomoc ve věcech obchodních, v jehož obvodu jest tento závod.

(2) V ohlášce k zápisu do rejstříku sdělí národní podnik soudu:

a) data opatření, jímž byl podnik zřízen,
b) firmu a sídlo podniku,
c) předmět podnikání,
d) způsob zastupování podniku a znamenání jeho firmy.

(3) K předložené ohlášce jest připojiti ověřený opis listiny vydané podle § 12, odst. 1.

§ 17.

(1) Na návrh národního podniku zapíše knihovní soud přechod vlastnických a jiných práv znárodněného podniku na navrhovatele s odvoláním na tento dekret.

(2) Ustanovení předchozího odstavce platí obdobně o vyznačení přechodu práv znárodněného podniku na národní podnik v jiných úředních rejstřících a seznamech (vodní kniha, rejstřík letecký, patentní, živnostenský a pod.).

§ 18.

(1) Národní podniky buďtež vedeny zásadami obchodního podnikání. Stát neručí za jejich závazky.

(2) Národní podniky budou odvádět přebytky svých výtěžků státu.

§ 19.

K jednotnému vedení a podnikatelskému obstarávání společných záležitostí národních podniků zřídí vláda na návrh ministra průmyslu podle potřeby celostátní ústřední orgány. Na Slovensku zřídí vláda na návrh ministra průmyslu, učiněný v dohodě s pověřencem pro průmysl a obchod, také oblastní orgány. O těchto orgánech platí ustanovení § 12, odst. 2, §§ 13 až 18 a 20 přiměřeně.

§ 20.

(1) Správa národního podniku přísluší představenstvu v čele s ředitelem, který mu předsedá.

(2) Ředitel vede záležitosti běžného obchodního provozu národního podniku. Není-li představenstva, není-li schopno se usnášeti, nebo je-li nebezpečí v prodlení, přísluší řediteli, aby učinil potřebná opatření; o nich je povinen podati zprávu představenstvu v nejbližší jeho schůzi.

(3) Ředitel vykonává usnesení představenstva. Má-li však za to, že usnesení představenstva je na újmu zájmů národního podniku, zastaví je a podá o tom ihned zprávu představenstvu a příslušným nadřízeným orgánům.

(4) Ředitel zastupuje národní podnik navenek.

(5) Ředitele zastupuje náměstek (náměstkové) s právy a povinnostmi ředitele.

(6) Představenstvo a ředitel spravují podnik s péčí řádného hospodáře a osobně odpovídají za splnění svých povinností.

§ 21.

(1) Členy představenstva (náhradníky) národního podniku jsou zástupci (zástupce) zaměstnanců, zvolení osazenstvem z jeho středu, a osoby jmenované ústředním orgánem, na Slovensku oblastním orgánem, vyslechnuvším svazky územní a zájmové samosprávy. Volbu a jmenování členů představenstva potvrzuje ministr průmyslu, na Slovensku v dohodě s pověřencem pro průmysl a obchod; potvrzení může býti kdykoliv odvoláno.

(2) Členy představenstva (náhradníky) ústředního a oblastního orgánu jmenuje vláda na návrh ministra průmyslu, učiněný v dohodě se zúčastněnými ministry po slyšení příslušné ústřední odborové organisace, příslušných zájmových organisací průmyslu a podle povahy průmyslového odvětví i jiných odborných organisací a institucí, a pokud jde o členy představenstva (náhradníky) oblastního orgánu, též po dohodě s pověřencem pro průmysl a obchod.

(3) Členem představenstva (náhradníkem) národního podniku a ústředního a oblastního orgánu může býti toliko československý státní příslušník; musí míti odborné vědomosti a zkušenosti.

(4) Člen představenstva (náhradník) národního podniku a ústředního a oblastního orgánu nesmí provozovati jiný výdělečný podnik, ani nesmí vykonávati funkci nebo činnost, která jest v rozporu se zájmy národního podniku a jeho ústředního (oblastního) orgánu.

(5) Členové představenstva (náhradníci) vykonají příslušnému řediteli slib, že budou svědomitě plniti své povinnosti v souladu se zájmy státu.

§ 22.

(1) Ředitele (náměstky) národního podniku jmenuje a odvolává se schválením ministra průmyslu představenstvo ústředního orgánu po slyšení ústřední rady odborů, příslušných zájmových organisací průmyslu a podle povahy průmyslového odvětví i jiných odborných organisací a institucí. Na Slovensku ředitele národního podniku (náměstka) jmenuje a odvolává se schválením pověřence pro průmysl a obchod představenstvo oblastního orgánu po slyšení ústředí odborových svazů Slovenska a příslušné zájmové organisace průmyslu a

podle povahy průmyslového odvětví i jiných odborných organisací a institucí. Je-li v národním podniku několik náměstků, musí býti jeden z nich ustanoven z řad jeho zaměstnanců.

(2) Oblastní ředitele (náměstky) jmenuje a odvolává vláda na návrh ministra průmyslu, učiněný v dohodě s pověřencem pro průmysl a obchod po slyšení ústředního ředitele, ústředí odborových svazů Slovenska a ústředního sdružení slovenského průmyslu.

(3) Ústřední ředitele (náměstky) jmenuje a odvolává vláda na návrh ministra průmyslu, učiněný po slyšení ústřední rady odborů a příslušné zájmové organisace průmyslu a podle povahy průmyslového odvětví i jiných odborných organisací a institucí.

(4) Ředitelem (náměstkem) může býti toliko československý státní příslušník, musí míti odborné vědomosti a zkušenosti.

(5) Ředitel (náměstek) nesmí vykonávati zaměstnání, funkci nebo činnost, která jest v rozporu se zájmy podniku.

(6) Ředitel (náměstek) vykoná ministru průmyslu slib, že bude svědomitě plniti své povinnosti. Na Slovensku vykoná ředitel národního podniku tento slib pověřenci pro průmysl a obchod.

(7) Podnik ohlásí svého ředitele (náměstka) k zápisu do rejstříku. Ředitel (náměstek) má učiniti svůj podpis před obchodním soudem nebo podati svůj podpis v ověřené formě. Za podnik se podpisuje tak, že k vytištěnému nebo kýmkoliv napsanému zákonnému označení podniku připojí ředitel (náměstek) svůj podpis.

§ 23.

Vláda vydá nařízením podrobné předpisy o národních podnicích a ústředních a oblastních orgánech, zejména o jejich hospodaření, účtování, použití jejich výtěžků, o vztahu zaměstnanců k podniku, o kontrole, o jednání a usnášení představenstva, o odpovědnosti ředitele a členů představenstva a o výzkumnictví národních podniků a o znárodněných podnicích (statut národních podniků).

§ 24.

Ministr průmyslu, na Slovensku v dohodě s ním také pověřenec pro průmysl a obchod, dozírá na podniky znárodněné a na národní podniky a oblastní a ústřední orgány a fondy (§ 26), jakož i na výzkumnictví jejich, a může jejich činnost i hospodaření kdykoliv svými nebo jím pověřenými orgány přezkoumávati. Podrobnosti upraví statut národních podniků (§ 23).

§ 25.

(1) Pracovní a platové poměry zaměstnanců národních podniků a ústředních (oblastních) orgánů se řídí předpisy platnými pro zaměstnance v soukromoprávním poměru.

(2) Pokud nejde o případy uvedené v § 5, odst. 2, nesmějí býti zásadně zhoršeny platové a zaopatřovací podmínky zaměstnanců a poživatelů zaopatřovacích platů znárodněných podniků.

(3) Podrobnosti upraví vládní nařízení.

§ 26.

Majetek určený pro sociální, vzdělávací a podobné účely nesmí býti odňat svému určení. Totéž platí o sociálních, vzdělávacích a podobných fondech; podrobnosti o jejich organisaci upraví statut národních podniků.

ODDÍL IV.

Přechodná ustanovení.

§ 27.

(1) Dokud nebyl zřízen národní podnik (§ 12), jest ten, komu náležel znárodněný podnik, u právnických osob a jiných sdružení nebo souborů osob orgán, který jest povolán je zastupovati navenek, povinen pod osobní odpovědností vésti správu a záležitosti podniku přiměřeně podle ustanovení tohoto dekretu s péčí řádného hospodáře. Totéž platí o národním správci ustanoveném podle dekretu presidenta republiky ze dne 19. května 1945, č. 5 Sb., na Slovensku podle nařízení Slovenské národní rady ze dne 5. června 1945, č. 50 Sb. n. SNR.

(2) Osoby povinné prozatím vésti správu a záležitosti znárodněných podniků podle odstavce 1 mají po dobu této činnosti práva a povinnosti správy národního podniku. Odpovídají za škodu, kterou způsobily svým zaviněním; je-li správou a vedením záležitostí pověřeno několik osob, odpovídají za zaviněnou škodu rukou společnou a nerozdílnou.

(3) Osoby, kterým bylo podle odstavce 1 uloženo vésti prozatímní správu a záležitosti znárodněného podniku, mají nárok na přiměřenou odměnu z prostředků podniku, kterou stanoví ministerstvo průmyslu, na Slovensku v dohodě s pověřencem pro průmysl a obchod.

(4) Dosavadní zaměstnanci znárodněného podniku jsou povinni účinně podporovati osobu, které bylo podle tohoto paragrafu uloženo vésti prozatímní správu a záležitosti.

§ 28.

Práva a závazky vzniklé provozováním znárodněného podniku až do dne převzetí (§ 13) patří k jeho majetkové podstatě.

§ 29.

Osoby, kterým bylo podle § 27 uloženo vésti prozatímní správu a záležitosti znárodněného podniku, pokud se týče ředitel národního podniku, jsou povinni sestaviti řádný a podrobný seznam jmění (aktiv a pasiv) podniku ke dni 31. prosince 1945 a předložiti jej do 31. března 1946 ministerstvu průmyslu, na Slovensku také pověřenectvu pro průmysl a obchod.

§ 30.

Právní jednání, písemnosti, podání k zápisům do veřejných knih a rejstříků a úřední úkony, potřebné k provedení tohoto dekretu, jsou osvobozeny od daní, poplatků a dávek.

ODDÍL V.

Trestní ustanovení.

§ 31.

(1) Kdo se dopustí pletich v úmyslu, aby znárodnění podniku podléhajícího znárodnění zestátněním zmařil nebo zvýšenou měrou ztížil, bude potrestán pro zločin těžkým žalářem od jednoho roku do pěti let a trestem na penězích do deseti milionů korun; v oboru působnosti trestního zákona zák. čl. V/1878 vysloví soud zároveň ztrátu úřadu a dočasné odnětí politických práv.

(2) Kdo poruší některé ustanovení tohoto dekretu nebo nařízení podle něho vydaných, bude potrestán, nejde-li o čin soudně trestný, okresním národním výborem pro správní přestupek trestem na penězích (pokutou) do pěti milionů korun a trestem na svobodě (vězením, uzamčením) do šesti měsíců nebo některým z těchto trestů; pro případ nedobytnosti trestu na penězích uloží se náhradní trest na svobodě podle míry zavinění do šesti měsíců. Uloží-li se oba tresty zároveň, nesmí trest na svobodě spolu s náhradním trestem za nedobytný trest na penězích činiti více než šest měsíců.

(3) Tresty na penězích připadají státu.

§ 32.

(1) Ukládá-li soud nebo okresní národní výbor trest na penězích zaměstnanci, zmocněnci, zástupci nebo jinému orgánu fysické nebo právnické osoby, při jejímž zastoupení byl čin trestný podle § 31 spáchán, může vysloviti, že tato osoba ručí za uložený trest na penězích rukou společnou a nerozdílnou.

(2) Tato osoba musí býti, je-li soudu (okresnímu národnímu výboru) známa, obeslána k jednání v první stolici a je oprávněna přednésti skutkové okolnosti, jež mohou míti význam pro posouzení věci a činiti návrhy.

(3) Výrok o ručení třeba pojmouti do rozsudku (trestního nálezu) a osoba tímto výrokem postižená má právo bráti jej v odpor odvoláním. V řízení pro soudně trestný čin může se veřejný žalobce odvolati také tehdy, když takový výrok nebyl učiněn. O odvolání proti takovému výroku platí totéž co o odvolání proti výroku o trestu.

(4) Tresty na penězích se dobývají na osobě, jíž bylo ručení uloženo, podle všeobecných ustanovení platných o trestech na penězích.

§ 33.

(1) Při odsouzení pro zločin podle § 31, odst. 1, nebo při odsouzení pro správní přestupek podle § 31, odst. 2 k trestu na svobodě nebo na penězích přesahujícímu jeden milion korun, uveřejní se rozsudek (trestní nález) v jednom nebo několika denních listech určených rozsudkem (trestním nálezem) na útraty odsouzeného.

(2) Soud (okresní národní výbor) stanoví, zda mají býti uveřejněny i důvody rozsudku (trestního nálezu) nebo jejich podstatný obsah ve znění, které sám určí.

§ 34.

Z odsuzujícího trestního nálezu se lze do 15 dnů od jeho doručení odvolati k zemskému národnímu výboru, který rozhodne s konečnou platností. Odvolání jest podati u okresního národního výboru, který nález vydal. Odvolání má odkladný účinek.

§ 35.

Přestupky tohoto dekretu se promlčují ve třech letech.

ODDÍL VI.

Účinnost a provedení.

§ 36.

Tento dekret nabývá účinnosti dnem vyhlášení; provedou jej všichni členové vlády.

Dr. Beneš v. r.
Fierlinger v. r.

David v. r.
Gottwald v. r.
Široký v. r.
Dr. Šrámek v. r.
Ursíny v. r.
Masaryk v. r.
gen. Svoboda v. r.
Dr. Ripka v. r.
Nosek v. r.
Dr. Šrobár v. r.
Dr. Nejedlý v. r.
Dr. Stránský v. r.

Kopecký v. r.
Laušman v. r.
Ďuriš v. r.
Dr. Pietor v. r.
gen. Hasal v. r.
Hála v. r.
Dr. Šoltész v. r.
Dr. Procházka v. r.
Majer v. r.
Dr. Clementis v. r.
gen. Dr. Ferjenčík v. r.
Lichner v. r.

101.

Dekret presidenta republiky ze dne 24. října 1945

o znárodnění některých podniků průmyslu potravinářského.

K návrhu vlády a po dohodě se Slovenskou národní radou ustanovuji:

ODDÍL I.

Rozsah znárodnění.

§ 1.

(1) Dnem vyhlášení tohoto dekretu se znárodňují:

1. cukrovary a rafinerie cukru,
2. průmyslové lihovary a rafinerie lihu,
3. pivovary, které vystavily v roce 1937 více než 150.000 hl piva,
4. mlýny s technickým zařízením o denní výkonnosti nejméně 60 tun obilí v den počátku účinnosti tohoto dekretu,
5. podniky na výrobu umělých jedlých tuků s více než 150 zaměstnanci podle průměru stavů ke dnům 1. ledna let 1938 až 1940,
6. podniky na výrobu čokolády a cukrovinek s více než 500 zaměstnanci podle průměru stavů ke dnům 1. ledna let 1938 až 1940.

(2) U podniků průmyslových odvětví uvedených v odstavci 1, č. 5 a 6, které nebyly v provozu ve všech dobách, podle průměru počtu zaměstnanců vzatých za základ pro znárodnění, rozhoduje průměr stavů ke dnům 1. ledna posledních dvou let těchto dob, netrval-li provoz podniku ani tak dlouho, stav zaměstnanců k 1. lednu 1940; u podniku, který nebyl ani v tomto dni v provozu, rozhoduje stav zaměstnanců ke dni počátku účinnosti tohoto dekretu. Počet zaměstnanců v rozhodných dobách se zjišťuje stavem vykazovaným nositeli veřejného sociálního pojištění.

(3) Ustanovení tohoto dekretu se nevztahují:

a) na podnik společenstva výdělkového a hospodářského podle zákona ze dne 9. dubna 1873, č. 70 ř. z., o společenstvech výdělkových a hospodářských, na Slovensku družstva podle §§ 223 a násl. zák. čl. XXXVII/1875, jakož i na podnik, který náleží takovému společenstvu nebo družstvu nebo jemu náležel po 29. září 1938,

b) na rolnické akciové cukrovary a rafinerie cukru, jejichž většinu akcií vlastnili 1. ledna 1945 pěstitelé řepy, hospodařící na zemědělských podnicích do 50 ha orné půdy, při čemž se určuje, že se tyto podniky přemění na podniky družstevní, na nichž se účastní zemědělci, zaměstnanci a stát podle předpisů, které budou o tom vydány vládním nařízením,

c) na podnik, který vláda ve zvlášť odůvodněných případech na návrh ministra výživy, učiněný v dohodě s ministrem zemědělství, na Slovensku též v dohodě s pověřencem pro výživu a zásobování, vyjme ze znárodnění,

d) na podnik, který ministr výživy v dohodě s ministrem financí, na Slovensku v dohodě s pověřencem pro výživu a zásobování a po slyšení pověřence pro finance, vyloučí ze znárodnění za tím účelem, aby byl trvale zastaven, protože se vláda usnesla, že jeho další provozování není ve veřejném zájmu.

(4) Ministr výživy, na Slovensku v dohodě s pověřencem pro výživu a zásobování, vyhlásí s účinkem doručení v Úředním listě a v Úradnom vestniku, které podniky byly tímto dekretem znárodněny.

§ 2.

Ustanovení tohoto dekretu se nevztahují na podniky odvětví znárodněných podle § 1, odst. 1, č. 3 až 6, dostavily-li se podmínky pro jejich znárodnění teprve po dni počátku účinnosti tohoto dekretu.

§ 3.

Zakládati nové podniky v odvětvích znárodněných podle § 1, odst. 1, č. 1 a 2 a nabývati k tomu potřebná oprávnění je vyhrazeno československému státu. Na návrh ministra výživy, na Slovensku ministra výživy v dohodě s pověřencem pro výživu a zásobování, může vláda toto právo přenésti na jinou fysickou nebo právnickou osobu a vázati je podmínkami.

§ 4.

(1) Znárodněním nabývá československý stát vlastnictví znárodněných podniků v rozsahu níže stanoveném.

(2) Znárodnění se týká veškerých nemovitostí, budov a zařízení, sloužících provozu znárodněného podniku, veškerého příslušenství podniku, počítajíc v to všechna práva (patenty, licence, živnostenská oprávnění, známky, vzorky a pod.), směnky, cenné papíry, vkladní knížky, hotovosti a pohledávky k podniku náležející, jakož i všech hotových i nedokončených výrobků, polotovarů, zásob a hmot, které patří podniku v den počátku účinnosti tohoto dekretu. Ložisek a nalezišť surovin a movitostí a práv sloužících trvale provozu podniku se týká znárodnění, i když náležejí někomu jinému než vlastníku podniku.

(3) Zároveň s podnikem se znárodňují v rozsahu plynoucím z ustanovení odstavce 2 i veš-

které pomocné podniky a pomocné závody, náležející témuž vlastníku, jakož i veškeré podniky a závody, které tvoří s podnikem znárodněným nerozlučný hospodářský celek.

(4) Náleží-li znárodněný podnik komanditní společnosti na akcie, akciové společnosti nebo společnosti s ručením obmezeným, které jsou kapitálově zvlášť silné, nebo u kterých jsou kapitálové účasti na nich rozptýleny na značný počet účastníků, nebo jejichž podnikání zahrnuje poměrně širokou oblast, znárodňuje se veškerý jejich majetek, jakož i podniky koncernové, u kterých jim náleží více než polovina kapitálu nebo na které mají rozhodující vliv.

(5) Jde-li o jiné vlastníky, než o kterých jest ustanoveno v odstavci 4, vyjme ministr výživy, na Slovensku v dohodě s pověřencem pro výživu a zásobování, ze znárodnění jednotlivé majetkové kusy, majetkové soubory nebo práva, pokud jich není nezbytně třeba k provozu znárodněného podniku, a ponechá je dosavadnímu vlastníku.

§ 5.

(1) Národní podnik (§§ 8 a násl.), do kterého vplyne majetková podstata znárodněného podniku, vstupuje v závazky znárodněného podniku v den převzetí. Vplyne-li majetková podstata do několika národních podniků, rozvrhne ministr výživy, na Slovensku v dohodě s pověřencem pro výživu a zásobování, zároveň s opatřením podle § 8, do kterých závazků vstoupí jednotlivý národní podnik.

(2) U závazků, které jsou hospodářsky neodůvodněné, počítajíc v to závazky ze služebních smluv, zaručujících zaměstnancům nepřiměřeně vysoké platy, zaopatřovací požitky, odbytné a pod., může se národní podnik domáhati zrušení nebo jiné přiměřené úpravy. Nedojde-li o tom k dohodě, rozhodne rozhodčí soud. Podrobná ustanovení o rozhodčím soudu budou vydána zvlášť.

(3) Je-li znárodněný podnik zřejmě předlužen, může se národní podnik zprostiti ručení za závazky, s výjimkou závazků vyplývajících z práv, která by nebyla dotčena prohlášením konkursu, tím, že hodnotu rovnající se obecné ceně aktiv znárodněného podniku v den převzetí, zmenšenou o hodnotu závazků, které zůstanou nedotčeny, složí k soudu jako samostatnou majetkovou podstatu a navrhne, aby byl zřízen opatrovník, který by vypořádal závazky, a je-li třeba, navrhl prohlášení konkursu na podstatu náhrady.

(4) Stát neručí za závazky znárodněného podniku, ani když dojde k vypořádání podle předchozího odstavce. Zajištění závazků zůstává nedotčeno.

§ 6.

(1) Národní podnik může odporovati právním jednáním, která vykonal vlastník znárodněného podniku po 29. srpnu 1944 v úmyslu poškoditi nebo ztížiti znárodnění průmyslu anebo zavléci ve svůj nebo cizí prospěch majetkové hodnoty podniku.

(2) Odporovati lze do jednoho roku od převzetí podniku. Jinak platí přiměřeně ustanovení odpůrčího řádu, vydaného zákonem ze dne 27. března 1931, č. 64 Sb.

ODDÍL II.

Náhrada.

§ 7.

O náhradě platí přiměřeně ustanovení oddílu II (§§ 7 až 11) dekretu presidenta republiky ze dne 24. října 1945, č. 100 Sb., o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků.

ODDÍL III.

Národní podniky a jejich organisace.

§ 8.

(1) Z majetkové podstaty znárodněných podniků, z konfiskovaného nepřátelského majetku průmyslových podniků a z dosavadních státních podniků v znárodněných odvětvích zřídí ministr výživy v dohodě s ministry zemědělství a financí, na Slovensku též v dohodě s pověřenci pro výživu a zásobování, zemědělství a finance, národní podniky takto organisované:

a) z cukrovarů a rafinerií cukru národní podniky za účasti zemědělců, zaměstnanců a státu (§ 18, odst. 1),

b) z pivovarů národní podniky za účasti svazků územní samosprávy, zaměstnanců a státu (§ 18, odst. 2),

c) z ostatních v § 1, odst. 1 uvedených podniků národní podniky spravované představenstvem zřízeným podle ustanovení § 18, odst. 3.

(2) Zřízení národního podniku se vyhlásí v Úředním listě a v Úradnom vestniku.

§ 9.

(1) Zemědělcům [§ 8, odst. 1, písm. a)], kteří dodávají národnímu podniku ke zpracování řepu, se přiznává právo zemědělských účastníků. Zemědělským účastníkům se vedle účasti na správě podniku zajišťuje, že podnik bude za šetření zásady řádného vlastního podnikového hospodářství provozován tak, aby

jeho provoz nebyl v rozporu s požadavky řádného hospodaření na zemědělských podnicích provozovaných zemědělskými účastníky. Zemědělští účastníci naproti tomu jsou povinni při provozu svého zemědělského podniku převzíti všeobecné závazky, které v zájmu řádného hospodaření na podniku jim budou uloženy při přiznání postavení zemědělského účastníka.

(2) Míra závazků a práv zemědělského účastníka na podniku je vyjádřena jeho zájmovým podílem na provozu podniku, který se vypočte podle průměru dodávek řepy za posledních 10 roků ze zemědělské půdy, na níž zemědělský účastník hospodaří. Zájmový podíl se zapíše do knihy zemědělských účastníků.

(3) Zájmový podíl jest především základem pro výpočet roční dodávky řepy podle rozsahu provozu národního podniku.

§ 10.

(1) Národní podniky jsou majetkem státu ve smyslu dalších ustanovení. Mají postavení samostatných právnických osob. Platí pro ně ustanovení o obchodnících plného práva, s hlediska daňového předpisy o podnicích veřejně účtujících, podléhají poplatkové povinnosti podle poplatkového zákona s jeho změnami a doplňky a platí od svého zřízení poplatkový ekvivalent podle § 1, odst. 2, písm. a) zákona ze dne 8. dubna 1938, č. 76 Sb., o poplatkovém ekvivalentu.

(2) Čistá hodnota majetkové podstaty, kterou stát na národní podnik převede, tvoří jeho kmenové jmění. Den, ke kterému národní podnik převezme majetek mu připadající, vyhlásí se podle § 8, odst. 2.

§ 11.

Podniky a závody, které podléhají znárodnění podle § 4, odst. 4, jednotlivě však nespadají pod ustanovení § 1, odst. 1, nebo § 4, odst. 3 a nehodí se k začlenění do některého národního podniku, může vláda na návrh ministra výživy, na Slovensku učiněný v dohodě s pověřencem pro výživu a zásobování, přenechati svazkům územní samosprávy nebo společenstvům výdělkovým a hospodářským (družstvům) nebo jiným osobám právnickým nebo osobám fysickým za náhradu připadající na takový majetek podle předpisů tohoto dekretu (§ 7)

§ 12.

(1) Národní podnik jest povinen užívati ve firmě označení „národní podnik“, i když převezme dosavadní firmu znárodněného podniku.

(2) Jiné než národní podniky nesmějí užívati ve své firmě označení „národní podnik“.

(3) Odpovídá-li národní podnik v podstatě některému podniku znárodněnému, může užívati dosavadní firmy tohoto podniku bez svolení jinak podle platných předpisů nutného. Stane-li se tak, je ten, komu firma dosud náležela, povinen ji změniti nebo doplniti, aby se zřetelně lišila od firmy národního podniku.

§ 13.

(1) Národní podnik se zapisuje jako firma kupce-jednotlivce do rejstříku u krajského soudu, vykonávajícího pravomoc ve věcech obchodních, v jehož obvodu má podnik své sídlo; má-li podnik odštěpný (vedlejší) závod, budiž také oznámen k zápisu do rejstříku u krajského soudu, vykonávajícího pravomoc ve věcech obchodních, v jehož obvodu jest tento závod.

(2) V ohlášce k zápisu do rejstříku sdělí národní podnik soudu:

a) data opatření, jímž byl podnik zřízen,
b) firmu a sídlo podniku,
c) předmět podnikání,
d) způsob zastupování podniku a znamenání firmy.

(3) K předložené ohlášce jest připojiti ověřený opis listiny vydané podle § 8, odst. 1.

§ 14.

(1) Na návrh národního podniku zapíše knihovní soud přechod vlastnických a jiných práv znárodněného podniku na navrhovatele s odvoláním na tento dekret.

(2) Ustanovení předchozího odstavce platí obdobně o vyznačení přechodu práv znárodněného podniku na národní podnik v jiných úředních rejstřících a seznamech (vodní kniha, rejstřík letecký, patentní, živnostenský a pod.).

§ 15.

(1) Národní podniky buďtež vedeny zásadami obchodního podnikání. Stát neručí za jejich závazky.

(2) Národní podniky budou odváděti přebytky svých výtěžků státu.

§ 16.

K jednotnému vedení a podnikatelskému obstarávání společných záležitostí národních podniků zřídí vláda na návrh ministra výživy podle potřeby celostátní ústřední orgány. Na Slovensku zřídí vláda na návrh ministra výživy, učiněný v dohodě s pověřencem pro vý-

živu a zásobování, také oblastní orgány. O těchto orgánech platí ustanovení § 8, odst. 2, §§ 10 až 15 a 17 přiměřeně.

§ 17.

(1) Správa národního podniku přísluší představenstvu v čele s ředitelem, který mu předsedá.

(2) Ředitel vede záležitosti běžného obchodního provozu národního podniku. Není-li představenstva, není-li schopno se usnášeti, nebo je-li nebezpečí v prodlení, přísluší řediteli, aby učinil potřebná opatření; o nich je povinen podati zprávu představenstvu v nejbližší jeho schůzi.

(3) Ředitel vykonává usnesení představenstva. Má-li však za to, že usnesení představenstva je na újmu zájmů národního podniku, zastaví je a podá o tom ihned zprávu představenstvu a příslušným nadřízeným orgánům.

(4) Ředitel zastupuje národní podnik navenek.

(5) Ředitele zastupuje náměstek (náměstkové) s právy a povinnostmi ředitele.

(6) Představenstvo a ředitel spravují podnik s péčí řádného hospodáře a osobně odpovídají za splnění svých povinností.

§ 18.

(1) Členy představenstva národního podniku, organisovaného za účasti zemědělců, zaměstnanců a státu (cukrovary a rafinerie cukru), jsou čtyři zástupci zemědělských účastníků podniku (§ 9), dva zástupci stálých zaměstnanců podniku a jeden zástupce státu. Zástupce zemědělských účastníků v představenstvu volí valné shromáždění zemědělských účastníků podniku podle zásady rovného hlasovacího práva. Zástupce stálých zaměstnanců volí stálí zaměstnanci ze svého středu.

(2) Členy představenstva národního podniku, organisovaného za účasti svazků územní samosprávy, zaměstnanců a státu (pivovary), jsou tři zástupci příslušného svazku územní samosprávy, dva zástupci stálých zaměstnanců podniku a dva zástupci státu. Zástupce svazků územní samosprávy jmenuje okresní národní výbor, v jehož obvodu jest sídlo podniku. Zástupce stálých zaměstnanců volí stálí zaměstnanci ze svého středu.

(3) Členy představenstva ostatních národních podniků jsou zástupci (zástupce) zaměstnanců, zvolení osazenstvem z jeho středu, a osoby jmenované ústředním orgánem, na Slovensku oblastním orgánem, vyslechnuvším svazky územní a zájmové samosprávy.

(4) Ministr výživy, na Slovensku v dohodě s pověřencem pro výživu a zásobování, jednak potvrzuje volbu a jmenování členů představenstva, jednak, pokud jde o národní podniky uvedené v odstavcích 1 a 2, jmenuje zástupce státu do jejich představenstva. Potvrzení nebo jmenování může býti kdykoliv odvoláno.

(5) Stejným způsobem jako členové představenstva se zřizuje potřebný počet jejich náhradníků.

(6) Členy představenstva (náhradníky) ústředního a oblastního orgánu jmenuje vláda na návrh ministra výživy, učiněný v dohodě s ministrem zemědělství a ostatními zúčastněnými ministry po slyšení příslušné ústřední odborové organisace, příslušné ústřední zemědělské organisace, příslušných zájmových organisací průmyslu a podle povahy průmyslového odvětví i jiných odborných organisací a institucí, a pokud jde o členy představenstva (náhradníky) oblastního orgánu, též po dohodě s pověřencem pro výživu a zásobování.

(7) Členem představenstva (náhradníkem) národního podniku a ústředního a oblastního orgánu může býti toliko československý státní příslušník; musí míti odborné vědomosti a zkušenosti.

(8) Člen představenstva (náhradník) národního podniku a ústředního a oblastního orgánu nesmí provozovati jiný výdělečný podnik, ani nesmí vykonávati funkci nebo činnost, která jest v rozporu se zájmy národního podniku a jeho ústředního (oblastního) orgánu.

(9) Členové představenstva (náhradníci) vykonají ministru výživy slib, že budou svědomitě plniti své povinnosti v souladu se zájmy státu.

§ 19.

(1) Ředitele (náměstky) národního podniku jmenuje a odvolává se schválením ministra výživy představenstvo ústředního orgánu po slyšení Ústřední rady odborů, Jednotného svazu českých zemědělců, příslušných zájmových organisací průmyslu a podle povahy průmyslového odvětví i jiných odborných organisací a institucí. Na Slovensku ředitele (náměstky) národního podniku jmenuje a odvolává se schválením pověřence pro výživu a zásobování představenstvo oblastního orgánu po slyšení Ústředí odborových svazů Slovenska, Jednotného svazu slovenských rolníků, příslušné zájmové organisace průmyslu a podle povahy průmyslového odvětví i jiných odborných organisací a institucí. Je-li v národním podniku několik náměstků, musí býti jeden z nich ustanoven z řad jeho zaměstnanců.

(2) Oblastní ředitele (náměstky) jmenuje a odvolává vláda na návrh ministra výživy, uči-

něný v dohodě s pověřencem pro výživu a zásobování po slyšení ústředního ředitele, Ústředí odborových svazů Slovenska, Jednotného svazu slovenských rolníků a Ústředního sdružení slovenského průmyslu.

(3) Ústřední ředitele (náměstky) jmenuje a odvolává vláda na návrh ministra výživy, učiněný v dohodě s ministrem zemědělství po slyšení Ústřední rady odborů, Jednotného svazu českých zemědělců, příslušné zájmové organisace průmyslu a podle povahy průmyslového odvětví i jiných odborných organisací a institucí.

(4) Ředitelem (náměstkem) může býti toliko československý státní příslušník; musí míti odborné vědomosti a zkušenosti.

(5) Ředitel (náměstek) nesmí vykonávati zaměstnání, funkci nebo činnost, která je v rozporu se zájmy podniku.

(6) Ředitel (náměstek) vykoná ministru výživy slib, že bude svědomitě plniti své povinnosti. Na Slovensku vykoná ředitel národního podniku tento slib pověřenci pro výživu a zásobování.

(7) Podnik ohlásí svého ředitele (náměstka) k zápisu do rejstříku. Ředitel (náměstek) má učiniti svůj podpis před obchodním soudem nebo podati svůj podpis v ověřené formě. Za podnik se podpisuje tak, že k vytištěnému nebo kýmkoliv napsanému zákonnému označení podniku připojí ředitel (náměstek) svůj podpis.

§ 20.

Vláda vydá nařízením podrobné předpisy o národních podnicích a ústředních a oblastních orgánech, zejména o jejich hospodaření, účtování, použití jejich výtěžků, o vztahu zaměstnanců k podniku, o kontrole, o jednání a usnášení představenstva, o postavení zemědělských účastníků podniku, o odpovědnosti ředitele a členů představenstva, o výzkumnictví národních podniků a o znárodněných podnicích (statut národních podniků potravinářských).

§ 21.

Ministr výživy, na Slovensku v dohodě s ním také pověřenec pro výživu a zásobování, dozírá na podniky znárodněné a na národní podniky a oblastní a ústřední orgány a fondy (§ 23), jakož i na výzkumnictví jejich, a může jejich činnost i hospodaření kdykoliv svými nebo jím pověřenými orgány přezkoumávati. Podrobnosti upraví statut národních podniků potravinářských (§ 20).

§ 22.

(1) Pracovní a platové poměry zaměstnanců národních podniků a ústředních (oblastních) orgánů se řídí předpisy platnými pro zaměstnance v soukromoprávním poměru.

(2) Pokud nejde o případy uvedené v § 5, odst. 2, nesmějí býti zásadně zhoršeny platové a zaopatřovací podmínky zaměstnanců a požívatelů zaopatřovacích platů znárodněných podniků.

(3) Podrobnosti upraví vládní nařízení.

§ 23.

Majetek určený pro sociální, vzdělávací a podobné účely nesmí býti odňat svému určení. Totéž platí o sociálních, vzdělávacích a podobných fondech; podrobnosti o jejich organisaci upraví statut národních podniků potravinářských (§ 20).

ODDÍL IV.

Ustanovení přechodná a trestní.

§ 24.

O prozatímní správě a vedení záležitostí znárodněných podniků, o osvobození od daní a dávek, o trestání porušení ustanovení tohoto dekretu nebo nařízení podle něho vydaných platí přiměřeně ustanovení oddílů IV a V (§§ 27 až 35) dekretu presidenta republiky č. 100/1945 Sb. s tím, že tam, kde podle právě jmenovaného dekretu vyvíjí působnost ministr průmyslu, po případě pověřenec pro obchod a průmysl, přísluší tato působnost, pokud jde o podniky a odvětví průmyslu znárodněné tímto dekretem, ministru výživy, po případě pověřenci pro výživu a zásobování.

ODDÍL V.

Účinnost a provedení.

§ 25.

Tento dekret nabývá účinnosti dnem vyhlášení; provedou jej všichni členové vlády.

Dr. **Beneš** v. r.
Fierlinger v. r.

David v. r.
Gottwald v. r.
Široký v. r.
Dr. **Šrámek** v. r.
Ursíny v. r.
Masaryk v. r.
gen. **Svoboda** v. r.
Dr. **Ripka** v. r.
Nosek v. r.
Dr. **Šrobár** v. r.
Dr. **Nejedlý** v. r.
Dr. **Stránský** v. r.

Kopecký v. r.
Laušman v. r.
Ďuriš v. r.
Dr. **Pietor** v. r.
gen. **Hasal** v. r.
Hála v. r.
Dr. **Šoltész** v. r.
Dr. **Procházka** v. r.
Majer v. r.
Dr. **Clementis** v. r.
gen. Dr. **Ferjenčík** v. r.
Lichner v. r.

102.

Dekret presidenta republiky ze dne 24. října 1945 o znárodnění akciových bank.

K návrhu vlády a po dohodě se Slovenskou národní radou ustanovuji:

ODDÍL I.

Rozsah znárodnění.

§ 1.

(1) Dnem vyhlášení tohoto dekretu se akciové společnosti, provozující bankovní a peněžní obchody (akciové banky), znárodňují zestátněním a přeměňují podle dalších ustanovení v národní podniky (banky).

(2) Znárodněním přecházejí práva a závazky akciových bank (odstavec 1) na banky

(3) Zruší-li se banka, musí býti odveden likvidační přebytek, bude-li jaký, státní pokladně.

ODDÍL II.

Náhrada.

§ 2.

(1) Za akcie, které jsou částí základního kapitálu akciových bank (§ 1, odst. 1), přísluší jejich vlastníkům, pokud není v dalším jinak stanoveno, náhrada, odpovídající jejich obecné ceně, vypočtené podle úředních cen aktiv a pasiv akciové banky v den vyhlášení tohoto dekretu, a není-li těchto cen, zjištěné úředním odhadem; ostatní práva akcionářů zanikají dnem vyhlášení tohoto dekretu.

(2) Při určení náhrady se nepřihlíží k majetku určenému pro sociální, dobročinné a podobné účely.

(3) O správnosti zjištění obecné ceny rozhodne ministr financí po slyšení Revisní jednoty bank.

(4) Ministr financí vyhlásí v Úředním listě republiky Československé, na Slovensku prostřednictvím pověřence pro finance též v Úradnom vestníku, výši a druh náhrady.

§ 3.

(1) Za akcie (§ 2), které v době faktického skončení okupace a nacistického nebo fašistického režimu nepochybně vlastnicky náležely, nebo které náleží osobám dále uvedeným, se neposkytuje náhrada:

a) Německé říši, Království maďarskému, osobám veřejného práva podle německého nebo maďarského práva, německé straně nacistické a politickým stranám maďarským a jiným útvarům, organisacím, podnikům, zařízením, osobním sdružením, fondům a účelovým jměním těchto režimů nebo s nimi souvisícím, jakož i jiným německým nebo maďarským právnickým osobám, nebo

b) osobám fysickým národnosti německé nebo maďarské s výjimkou osob, které prokáží, že zůstaly věrny Československé republice, nikdy se neprovinily proti národům českému a slovenskému a buď se činně zúčastnily boje za její osvobození nebo trpěly pod nacistickým nebo fašistickým terorem, nebo

c) osobám fysickým, které vyvíjely činnost směřující proti státní svrchovanosti, samostatnosti, celistvosti, demokraticko-republikánské státní formě, bezpečnosti a obraně Československé republiky, které k takové činnosti podněcovaly nebo jiné osoby svésti hleděly, záměrně podporovaly jakýmkoliv způsobem německé nebo maďarské okupanty v době zvýšeného ohrožení republiky (§ 18 dekretu presidenta republiky ze dne 19. června 1945, č. 16 Sb., o potrestání nacistických zločinců, zrádců a jejich pomahačů a o mimořádných lidových soudech), nebo které nadržovaly germanisaci nebo maďarisaci na území Československé republiky nebo se chovaly nepřátelsky k Československé republice nebo k českému nebo slovenskému národu, jakož i osobám, které strpěly takovou činnost u osob spravujících jejich majetek nebo podnik.

(2) Ustanovení odstavce 1, písm. c) platí i pro osoby právnické, pokud lze fysickým osobám, které jsou jejich členy nebo podílníky na majetku nebo podniku (kapitálovým účastníkům) přičítati vinu na postupu orgánu zastupujícího právnickou osobu nebo pokud tyto osoby zanedbaly přiměřenou opatrnost při jeho volbě a dozoru naň.

(3) Nedostane-li se za akcie náhrady osobě právnické, přísluší poměrná část náhrady osobám na ní kapitálově zúčastněným, pokud nespadají pod ustanovení odstavců 1 nebo 2; při tom se hledí na účasti, které jsou pod národní správou, jakoby náležely osobám státně spolehlivým.

(4) Náhrada za akcie, které náležely v době po 29. září 1938 osobám spadajícím pod ustanovení odstavců 1 nebo 2 a již jim nenáležejí, se neposkytuje nabyvateli, leč by neposkytnutí náhrady neodpovídalo zásadám slušnosti.

(5) Vláda může nařízením stanoviti, že se určitému okruhu osob, spadajících pod ustanovení odstavců 1 až 4, poskytuje náhrada zčásti nebo zcela.

(6) O tom, zda fysická nebo právnická osoba spadá pod ustanovení odstavců 1 nebo 2, rozhoduje ministr financí v dohodě s věcně příslušnými ministry, na Slovensku též v dohodě s věcně příslušnými pověřenci.

§ 4.

(1) Náhrada za akcie (§ 2) se poskytuje:

a) v cenných papírech,
b) v hotovosti,
c) v jiných hodnotách.

(2) Náhradovou službu provádí Fond znárodněného hospodářství, zřízený podle dekretu presidenta republiky ze dne 24. října 1945, č. 100 Sb., o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků (v dalším jen Fond).

(3) Náhrada je splatna do šesti měsíců od vyhlášení její výše a druhu v Úředním listě republiky Československé (§ 2, odst. 4).

(4) Pro řízení o náhradě platí ustanovení vládního nařízení ze dne 13. ledna 1928, č. 8 Sb., o řízení ve věcech náležejících do působnosti politických úřadů (správním řízení).

§ 5.

O použití náhrady za akcie, která se neposkytuje osobám uvedeným v § 3, rozhodne vláda.

§ 6.

(1) Svazkům územní nebo zájmové samosprávy, ústavům a korporacím, sloužícím výhradně veřejným účelům, jakož i ústavům lidového peněžnictví, které utrpí vážnou ztrátu při vypořádání svých majetkových zájmů a účastí na akciové bance, může vláda na návrh ministra financí učiněný v dohodě s věcně příslušnými ministry, na Slovensku též v dohodě s příslušnými pověřenci, poskytnouti mimo náhradu přiměřený příspěvek z prostředků Fondu. Na příspěvek není nárok.

(2) Za podmínek uvedených v předchozím odstavci lze obdobně poskytnouti příspěvky fysickým osobám, byla-li by utrpěnými ztrátami ohrožena jejich výživa nebo výživa osob, o které podle zákona nebo z mravní povinnosti pečují.

ODDÍL III.

Banky a jejich vnitřní organisace.

§ 7.

Banky jsou jako národní podniky majetkem státu ve smyslu dalších ustanovení. Jsou samostatné právnické osoby a zapíší se do obchodního (firemního) rejstříku jako firmy jednotlivců.

§ 8.

Banka je povinna užívati ve firmě označení „národní podnik". Jiné než národní podniky nesmějí tohoto označení užívati.

§ 9.

(1) Přihlášku k zápisu banky do obchodního (firemního) rejstříku podá nová správa. Přihláška se podá u krajského soudu, vykonávajícího pravomoc ve věcech obchodních, v jehož obvodu má banka své sídlo; má-li banka pobočný (vedlejší) závod, budiž také přihlášen k zápisu do rejstříku u krajského soudu, vykonávajícího pravomoc ve věcech obchodních, v jehož obvodu je tento závod.

(2) V přihlášce sdělí banka soudu:

a) firmu a sídlo,
b) předmět podnikání a
c) způsob zastupování banky a znamenání její firmy.

§ 10.

(1) Příslušný soud zapíše, s odvoláním na tento dekret, do pozemkové knihy přechod vlastnických a jiných práv, která příslušela akciové bance, na banku, a to na její návrh.

(2) Ustanovení předchozího odstavce platí obdobně o vyznačení přechodu jiných práv akciové banky na banku, pokud se zapisují do úředních rejstříků nebo seznamů.

§ 11.

(1) Banky se musí říditi ve své obchodní činnosti zásadami obchodního podnikání.

(2) Banky budou po potřebné dotaci reservního fondu odváděti přebytky svých výtěžků státu.

§ 12.

(1) Správu banky řídí a banku navenek zastupuje představenstvo skládající se z předsedy, místopředsedy a dalších pěti členů.

(2) Dva členy (náhradníky) představenstva každé banky si zvolí její zaměstnanci ze svého středu; jejich volbu potvrzuje ministr financí, na Slovensku v dohodě s pověřencem pro finance. Ostatní členy včetně předsedy a místopředsedy jmenuje ministr financí na návrh Ústřední správy bank (§ 15, odst. 1), na Slovensku na návrh Oblastní správy bank. Členové (náhradníci) představenstva mohou býti kdykoli odvoláni.

(3) Členem (náhradníkem) představenstva může býti jen československý státní příslušník, který má potřebné odborné vědomosti a zkušenosti. Nesmí vykonávati funkci nebo činnost, která je v rozporu se zájmy banky.

(4) Předseda a místopředseda představenstva vykonají do rukou ministra financí nebo jeho zástupce slib, že budou svědomitě plniti své povinnosti. Stejný slib vykonají členové představenstva (náhradníci) do rukou jeho předsedy.

(5) Představenstvo je povinno spravovati banku s péčí řádného hospodáře a jeho členové ručí za škodu, kterou způsobí nesplněním svých povinností.

§ 13.

(1) Běžné obchodní věci banky obstarává a usnesení představenstva vykonává ředitel. O usnesení, které je v rozporu se zájmy banky, je povinen ihned zpraviti dozorčí radu (§ 14).

(2) Není-li představenstvo schopno se usnášeti a je-li nebezpečí v prodlení, přísluší řediteli, aby učinil sám potřebná opatření a podal o nich představenstvu zprávu v nejbližší jeho schůzi.

(3) Ředitele zastupuje podle potřeby jeden nebo více náměstků se všemi jeho právy a povinnostmi.

(4) Ustanovení § 12, odst. 3 a 5 platí obdobně i pro ředitele.

(5) Ředitele banky a jeho náměstka jmenuje a odvolává ministr financí, na Slovensku v dohodě s pověřencem pro finance na návrh Ústřední správy bank a po slyšení představenstva banky.

§ 14.

(1) Na činnost banky ve všech jejích odvětvích dozírá dozorčí rada, skládající se z předsedy, místopředsedy a dalších pěti členů.

(2) Ustanovení § 12, odst. 2 až 4, jakož i odstavce 5, pokud se týká ručení, platí obdobně i tu.

§ 15.

(1) K jednotnému vedení společných věcí bank zřídí vláda na návrh ministra financí Ústřední správu bank; na Slovensku zřídí vláda na návrh ministra financí, učiněný v dohodě s pověřencem pro finance, také Oblastní správu bank podřízenou Ústřední správě bank.

(2) Ústřední (Oblastní) správě bank přísluší:

a) navrhovati ministru financí členy představenstva bank,

b) zkoumati účty a navrhovati ministru financí schválení roční účetní závěrky a udělení absolutoria představenstvům bank,

c) navrhovati stanovy, jednací a jiné řády bank,

d) podávati vládě dobrá zdání o podnětech na zřízení, sloučení nebo zrušení bank a na zřízení nebo zrušení jejich poboček,

e) koordinovati činnost jednotlivých bank.

§ 16.

(1) Předsedu Ústřední (Oblastní) správy bank, dva jeho náměstky a dalších šest členů jmenuje a kdykoliv odvolává vláda na návrh ministra financí, učiněný po slyšení Ústřední rady odborů, a pokud jde o Oblastní správu bank, též v dohodě s pověřencem pro finance, který vyslechne Ústředí odborových svazů slovenských.

(2) Ustanovení § 12, odst. 3 platí obdobně i tu.

(3) Funkce je čestná a není slučitelná s členstvím v představenstvu bank.

(4) Ústřední správa bank je podřízena ministru financí.

§ 17.

(1) Na zaměstnance bank se vztahují příslušné předpisy o zaměstnancích v soukromoprávním poměru.

(2) Pokud nejde o případy uvedené v § 31, nesmějí býti podstatně zhoršeny platové podmínky zaměstnanců bank a osob, které pobírají od banky odpočivné nebo zaopatřovací platy.

§ 18.

Zaměstnanci bank a členové orgánů zřízených tímto dekretem jsou povinni při výkonu své služby nebo funkce postupovati nestranně a zachovávati mlčenlivost o obchodních tajemstvích, jež se týkají peněžních ústavů a jejich svazů a o nichž se dověděli v souvislosti s výkonem své služby nebo funkce.

ODDÍL IV.

Všeobecné předpisy.

§ 19.

(1) Zřizovati, slučovati nebo zrušovati banky je dovoleno jen se souhlasem vlády. Návrhy podává ministr financí, na Slovensku v dohodě s pověřencem pro finance.

(2) Jednotlivci nebo společnosti obchodního práva — s výjimkou družstev podle § 61, č. 4 zák. čl. XXXVII z r. 1875 — nesmějí zřizovati nové podniky k provozování bankovních a peněžních obchodů.

§ 20.

Majetek akciové banky určený pro sociální, vzdělávací a podobné účely nesmí býti odňat svému určení. Totéž platí o sociálních, vzdělávacích a podobných fondech.

§ 21.

Ministr financí, na Slovensku v dohodě s ním též pověřenec pro finance, dozírá na banky, Ústřední (Oblastní) správu bank a fondy (§ 20) a může jejich činnost i hospodaření kdykoliv svými nebo jím pověřenými orgány přezkoumati.

§ 22.

Banky podléhají daňové povinnosti podle předpisů o podnicích veřejně účtujících a poplatkové povinnosti podle poplatkového zákona s jeho změnami a doplňky (podle poplatkových pravidel) a platí poplatkový ekvivalent podle § 1, odst. 2, písm. a) zákona ze dne 8. dubna 1938, č. 76 Sb., o poplatkovém ekvivalentu.

§ 23.

(1) Předpisy o akciových bankách a jim neodporující předpisy o akciových společnostech platí obdobně i o bankách, pokud tento dekret nestanoví jinak.

(2) Pro přeměnu podle § 1, odst. 1 neplatí ustanovení čl. 243, odst. 2 všeobecného zákoníka obchodního ani ustanovení § 202, odst. 2 zák. čl. XXXVII z r. 1875.

§ 24.

Banky se řídí stanovami, o nichž se usnáší představenstvo. Stanovy, jejich změny a doplňky schvaluje ministr financí, na Slovensku v dohodě s pověřencem pro finance.

ODDÍL V.

Trestní ustanovení.

§ 25.

(1) Kdo se dopustí pletich v úmyslu, aby znárodnění akciové banky zmařil nebo zvýšenou měrou ztížil, bude potrestán pro zločin těžkým žalářem od jednoho roku do pěti let a trestem na penězích do deseti milionů korun; v oboru působnosti trestního zákona zák. čl. V z r. 1878 vysloví soud zároveň ztrátu úřadu a dočasné odnětí politických práv.

(2) Kdo poruší některé ustanovení tohoto dekretu nebo nařízení podle něho vydaných, bude potrestán, nejde-li o čin soudně trestný, okresním národním výborem pro správní přestupek pokutou do pěti milionů korun nebo trestem na svobodě (vězením, uzamčením) do šesti měsíců nebo oběma těmito tresty; pro případ nedobytnosti pokuty vyměří se náhradní trest na svobodě podle míry zavinění do šesti měsíců. Uloží-li se oba tresty zároveň, nesmí trest na svobodě spolu s náhradním trestem za nedobytnou pokutu činiti více než šest měsíců.

(3) Pokuty připadají státu.

§ 26.

(1) Ukládá-li soud nebo okresní národní výbor pokutu zaměstnanci, zmocněnci, zástupci nebo jinému orgánu fysické nebo právnické osoby, při jejímž zastoupení byl čin trestný podle § 25 spáchán, může vysloviti, že tato osoba ručí za pokutu rukou společnou a nerozdílnou.

(2) Tato osoba musí býti, je-li soudu (okresnímu národnímu výboru) známa, obeslána k jednání v první stolici a je oprávněna přednésti skutkové okolnosti, jež mohou míti význam pro posouzení věci, a činiti návrhy.

(3) Výrok o ručení je třeba pojmouti do rozsudku (trestního nálezu) a osoba tímto výrokem postižená má právo bráti jej v odpor odvoláním. V řízení pro soudné trestný čin může se veřejný žalobce odvolati také tehdy, nebyl-li takový výrok učiněn. O odvolání proti takovému výroku platí předpisy o odvolání proti výroku o trestu.

(4) Pokuty se vymáhají na osobě, jíž bylo ručení uloženo podle všeobecných ustanovení platných o pokutách.

§ 27.

(1) Při odsouzení pro zločin podle § 25, odst. 1 nebo při odsouzení pro správní přestupek podle § 25, odst. 2 k trestu na svobodě nebo na penězích přesahujícímu jeden milion korun, uveřejní se rozsudek (trestní nález) v jednom nebo několika denních listech určených rozsudkem (trestním nálezem) na útraty odsouzeného.

(2) Soud (okresní národní výbor) stanoví, zda mají býti uveřejněny i důvody rozsudku (trestního nálezu) nebo jejich podstatný obsah ve znění, které sám určí.

§ 28.

Přestupky tohoto dekretu se promlčují ve třech letech.

ODDÍL VI.

Závěrečná a přechodná ustanovení.

§ 29.

Do ustavení představenstva (§ 12) banky vykonávají dosavadní orgány svou působnost obdobně podle tohoto dekretu.

§ 30.

(1) U závazků, které jsou hospodářsky neodůvodněné, počítajíc v to závazky ze služebních smluv, zaručujících zaměstnancům nepřiměřeně vysoké platy nebo zaopatřovací, odpočivné a jiné požitky nebo nárok na odbytné, může a na vyzvání ministra financí musí se banka domáhati zrušení nebo jiné přiměřené úpravy. Nedojde-li k dohodě, rozhodne rozhodčí soud. Ustanovení o něm budou dána zvláště.

(2) K rozvázání služebních smluv osob uvedených v odstavci 1 není třeba souhlasu úřadu ochrany práce.

§ 31.

(1) Banka může odporovati právním jednáním, která vykonala akciová banka (§ 1, odst. 1) po 29. srpnu 1944 v úmyslu poškoditi nebo ztížiti znárodnění nebo zavléci ve svůj nebo cizí prospěch svoje majetkové hodnoty.

(2) Odporovati lze do jednoho roku ode dne vyhlášení tohoto dekretu. Jinak platí obdobně ustanovení odpůrčího řádu vydaného zákonem ze dne 27. března 1931, č. 64 Sb.

§ 32.

Účasti bank na nepeněžních podnicích, které nepodléhají znárodnění zestátněním podle dekretu presidenta republiky ze dne 24. října 1945, č. 100 Sb., o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků, nebo podle dekretu presidenta republiky ze dne 24. října 1945, č. 101 Sb., o znárodnění některých podniků průmyslu potravinářského, buďtež v přiměřené lhůtě přenechány osobám fysickým nebo právnickým za náhradu odpovídající jejich obecné ceně na volném trhu, může-li tak banka učiniti beze ztráty.

§ 33.

Vláda vydá nařízením podrobné předpisy k provedení tohoto dekretu.

§ 34.

Právní jednání, písemnosti a podání k zápisům do veřejných knih a rejstříků a úřední úkony, potřebné k provedení tohoto dekretu, jsou osvobozeny od daní, poplatků a dávek.

§ 35.

Ustanovení tohoto dekretu se nevztahují na Národní banku Československou.

§ 36.

Tento dekret nabývá účinnosti dnem vyhlášení; provedou jej všichni členové vlády.

Dr. Beneš v. r.
Fierlinger v. r.

David v. r.	Kopecký v. r.
Gottwald v. r.	Laušman v. r.
Široký v. r.	Ďuriš v. r.
Dr. Šrámek v. r.	Dr. Pietor v. r.
Ursíny v. r.	gen. Hasal v. r.
Masaryk v. r.	Hála v. r.
gen. Svoboda v. r.	Dr. Šoltész v. r.
Dr. Ripka v. r.	Dr. Procházka v. r.
Nosek v. r.	Majer v. r.
Dr. Šrobár v. r.	Dr. Clementis v. r.
Dr. Nejedlý v. r.	gen. Dr. Ferjenčík v. r.
Dr. Stránský v. r.	Lichner v. r.

103.

Dekret presidenta republiky ze dne 24. října 1945 o znárodnění soukromých pojišťoven.

K návrhu vlády a po dohodě se Slovenskou národní radou ustanovuji:

ODDÍL I.

Úvodní ustanovení.

§ 1.

Dnem vyhlášení tohoto dekretu se znárodňuje zestátněním smluvní (soukromé) pojišťovnictví na území Československé republiky.

§ 2.

(1) Provozovati po živnostensku smluvní (soukromé) pojištění — včetně zajištění — na území Československé republiky jsou

oprávněny pouze ústavy, které vyhovují ustanovením níže uvedeným.

(2) Ustanovení odstavce 1 se nedotýká působnosti nositelů veřejnoprávního pojištění (zaopatření) sociálního podle platných předpisů.

ODDÍL II.

Pojišťovny — národní podniky.

§ 3.

(1) Pojišťovny ustavené podle předpisů tohoto oddílu jsou jako národní podniky majetkem státu ve smyslu dalších ustanovení. Jsou samostatné právnické osoby. Ve své obchodní činnosti se řídí zásadami obchodního podnikání.

(2) Předpisy o zápisech do obchodního rejstříku, vztahující se na kupce jednotlivce, a předpisy o obchodních knihách a o prokuristech a obchodních zmocněncích platí obdobně i pro pojišťovny.

§ 4.

(1) Právní poměry pojišťoven upravují stanovy, které vydává a mění vláda (§ 10); stanovy (jejich změny) vyhlašuje ministr financí v Úředním listě republiky Československé a prostřednictvím příslušného pověřence též v Úradnom vestníku.

(2) Stanovy obsahují zejména ustanovení:

a) o firmě pojišťovny a jejím sídle; ve firmě pojišťovny musí býti označení „národní podnik“,

b) o činnosti pojišťovny,

c) o působnosti a odpovědnosti představenstva a ředitelů pojišťovny,

d) o hospodaření pojišťovny,

e) o výši a dotaci fondů,

f) o podpisování za pojišťovnu a o vyhláškách pojišťovny,

g) o pobočných závodech.

(3) Fondům pojišťovny [odst. 1, písm. e)] se před jejich dotací z přebytků přidělí částky ve výši úroku z fondů při sazbě rovnající se průměrnému výnosu jmění pojišťovny. Částek, které mají býti takto přiděleny fondům, lze použíti ke krytí nákladů pojišťovny toliko se souhlasem Rady (§ 23), která o tom podá zprávu dozorčímu úřadu.

§ 5.

(1) Správu pojišťovny řídí a pojišťovnu navenek zastupuje představenstvo, skládající se z předsedy, místopředsedy a dalších tří až devíti členů.

(2) Předsedu a místopředsedu, jakož i dvě třetiny členů představenstva jmenuje ministr financí, na Slovensku v dohodě s příslušným pověřencem, na návrh Rady, při čemž jedna třetina členů budiž jmenována z řad pojistníků; byla-li takto jmenována právnická osoba, vysílá za sebe stálého zmocněnce. Zbývající třetinu členů představenstva volí zaměstnanci ze svého středu; volbu potvrzuje ministr financí, na Slovensku v dohodě s příslušným pověřencem.

(3) Členové představenstva mohou býti ministrem financí — na Slovensku v dohodě s příslušným pověřencem — kdykoliv odvoláni. Zemřel-li člen představenstva, vzdal-li se své funkce, nemůže-li ji po dobu delší šesti měsíců vykonávati nebo byl-li odvolán, budiž povolán nový člen podle zásad vyslovených v odstavci 2.

(4) Členem představenstva může býti jen československý státní příslušník, který má potřebné odborné vědomosti a zkušenosti. Nesmí vykonávati funkci ani činnost, která je v rozporu se zájmy pojišťovny.

(5) Předseda a místopředseda představenstva vykonají do rukou ministra financí nebo jeho zástupce slib, že budou svědomitě plniti své povinnosti. Stejný slib vykonají členové představenstva do rukou jeho předsedy.

(6) Představenstvo je povinno spravovati pojišťovnu s péčí řádného hospodáře a jeho členové ručí za škodu, kterou způsobí porušením svých povinností.

(7) Funkce v představenstvu jsou čestné; za hotové výlohy vzešlé při jejich výkonu náleží náhrada podle stanov.

(8) Služební poměr zaměstnance pojišťovny, který je členem představenstva, nemůže býti po dobu této jeho funkce bez souhlasu podnikové (závodní) rady zrušen, leč z důvodů uvedených v § 34 zákona ze dne 11. července 1934, č. 154 Sb., o soukromých zaměstnancích.

(9) Podrobnosti upravují stanovy.

§ 6.

(1) Představenstvo ustanovuje potřebný počet ředitelů pojišťovny. Služební smlouvy s řediteli vyžadují ke své platnosti schválení Rady.

(2) Obor působnosti ředitelů i jejich vzájemný poměr vymezí stanovy.

(3) Ustanovení § 5, odst. 4 a 6 platí obdobně i pro ředitele.

§ 7.

(1) Revisi účetnictví pojišťovny provádějí tři revisoři účtů, určení Radou. Jim náleží též přezkoušeti účetní závěrku pojišťovny a podávati o ní představenstvu a Radě zprávu.

(2) Revisory účtů nemohou býti ani úředníci v činné službě, ani členové představenstva některé pojišťovny.

§ 8.

Na zaměstnance pojišťoven se vztahují příslušné předpisy o zaměstnancích v soukromoprávním poměru.

§ 9.

(1) Přebytků hospodaření jednotného odboru pojišťování proti škodám a úrazům se použije k dotaci fondů předepsaných stanovami; zbytek, nejméně však 20% těchto přebytků, z poloviny připadá státu, z poloviny se použije pro všeobecně užitečné účely, zejména preventivního rázu, které po slyšení Rady určí ministr financí, na Slovensku též v dohodě s příslušným pověřencem, a vyhlásí v Úředním listě, na Slovensku prostřednictvím příslušného pověřence též v Úradnom vestníku. Přitom budiž přihlíženo k nebezpečím, proti nimž smlouvy sjednávané pojišťovnou v rámci tohoto odboru poskytují pojistnou ochranu.

(2) Pro přebytky hospodaření odboru pojišťování životního platí obdobně ustanovení odstavce 1, při čemž všeobecně užitečnými účely se rozumí především všestranná péče o zdraví pojistníků.

(3) Ustanovení odstavce 1 platí obdobně též pro smluvní (soukromé) pojištění nemocenské.

(4) Podrobnosti o použití částek, věnovaných pro všeobecně užitečné účely, upraví a vyhlásí ministr financí podle ustanovení odstavce 1.

ODDÍL III.

Formy znárodnění.

§ 10.

(1) Vláda učiní opatření potřebná k úpravě smluvního (soukromého) pojišťovnictví na území Československé republiky podle §§ 3 až 9. Stane se tak na návrh, který podá ministr financí po slyšení Rady, na Slovensku též v dohodě s příslušným pověřencem. Úprava budiž provedena v době co nejkratší, nejdéle však do jednoho roku; zároveň budiž účelným soustředěním podstatně snížen počet ústavů provozujících pojištění.

(2) Při úpravě podle odstavce 1 buďtež utvořeny účelné a soběstačné hospodářské jednotky a budiž zachována kontinuita a dbáno potřeb jednotlivých zemí.

(3) Pokud nejde o případy, uvedené v § 14, odst. 2, nesmějí býti podstatně zhoršeny platy dosavadních zaměstnanců a poživatelů odpočivných a zaopatřovacích platů, na něž tyto osoby mají právní nárok.

(4) Mimo případy odstavce 1 lze zříditi novou pojišťovnu (národní podnik) pouze usnesením vlády na návrh, který podá ministr financí po slyšení Rady, na Slovensku též v dohodě s příslušným pověřencem. Totéž platí o splynutí nebo zrušení pojišťoven.

§ 11.

(1) Vláda určí, které menší vzájemně pojišťovací spolky podle oddílu E pojišťovacích regulativů (nařízení ministerstev ze dne 5. března 1896, č. 31 ř. z., a vládní nařízení ze dne 19. října 1922, č. 307 Sb.), jakož i které jiné ústavy, provozující podle platných předpisů pojišťování (zajišťování), jejichž činnost se vztahuje na omezený okruh osob nebo míst, mají býti vyňaty z opatření podle § 10, odst. 1. Stane se tak na návrh, který do jednoho měsíce po ustavení Rady (§ 30) podá ministr financí po slyšení Rady, na Slovensku též v dohodě s příslušným pověřencem.

(2) Učiní-li vláda opatření podle odstavce 1, provede konečnou úpravu i tohoto úseku pojišťovnictví obdobně a v duchu ustanovení oddílů druhého, třetího a pátého tohoto dekretu. Stane se tak na návrh, který podá ministr financí po slyšení Rady, na Slovensku též v dohodě s příslušným pověřencem.

§ 12.

Opatření, k nimž došlo podle §§ 10 nebo 11, vyhlásí ministr financí v Úředním listě, na Slovensku prostřednictvím příslušného pověřence též v Úradnom vestníku.

§ 13.

Veškerá práva vyplývající z vlastnictví akcií a zakladatelských listů akciových pojišťoven se sídlem na území Československé republiky zanikají. U vzájemných pojišťoven se zrušují práva a povinnosti pojistníků, vyplývající z jejich členského poměru.

§ 14.

(1) Opatření podle §§ 10 a 11 určí práva a povinnosti, v které pojišťovna vstupuje.

(2) U závazků, které jsou hospodářsky neodůvodněny, počítajíc v to závazky ze služebních smluv, zaručujících zaměstnancům nepřiměřeně vysoké platy nebo zaopatřovací, odpočivné a jiné požitky nebo nároky na odbytné, může — a na vyzvání dozorčího úřadu musí — se pojišťovna domáhati zrušení nebo jiné přiměřené úpravy. Nedojde-li k dohodě, rozhodne rozhodčí soud. Ustanovení o něm budou dána zvláště.

(3) K rozvázání služebních smluv osob uvedených v odstavci 2 není třeba souhlasu úřadu ochrany práce.

§ 15.

(1) Pojišťovna může odporovati právním jednáním, která po 29. srpnu 1944 vykonal ústav, v jehož práva a závazky vstoupila pojišťovna, v úmyslu poškoditi nebo ztížiti znárodnění anebo zavléci ve svůj nebo v cizí prospěch své majetkové hodnoty.

(2) Odporovati lze do jednoho roku ode dne vyhlášky v Úředním listě (§ 12). Jinak platí obdobně ustanovení odpůrčího řádu, vydaného zákonem ze dne 27. března 1931, č. 64 Sb.

§ 16.

Dokud nebude u jednotlivého ústavu, provozujícího pojištění, provedena úprava podle §§ 10 nebo 11, vykonávají dosavadní jeho orgány svou působnost obdobně podle tohoto dekretu.

ODDÍL IV.

Vynětí.

§ 17.

Ustanovení §§ 1 až 16 tohoto dekretu se nevztahují na První českou zajišťovací banku se sídlem v Praze.

ODDÍL V.

Náhrada.

§ 18.

(1) Za majetkové újmy vzešlé znárodněním náleží náhrada, jejíž výši určí ministr financí.

(2) Vlastníkům akcií, na něž je rozvržen akciový kapitál tuzemské akciové pojišťovny, přísluší náhrada, vypočtená podle úředních cen aktiv a pasiv znárodněného ústavu, při čemž se nepřihlíží k hodnotě pojistného kmene ústavu a k majetku určenému pro sociální, dobročinné a podobné účely. Rozhodny jsou úřední ceny, jichž bylo použito při sestavování účetní závěrky ke dni 31. prosince 1944; není-li těchto cen, buďte tato aktiva a pasiva úředně odhadnuta.

(3) Vlastníkům podílů na zakládacích fondech tuzemských vzájemných pojišťoven náleží náhrada vypočtená podle částek zakládacího fondu v účetní závěrce ke dni 31. prosince 1944, snížené o eventuální ztrátu, pokud by pro ni nebylo úhrady v ostatních fondech pojišťovny.

(4) Ministr financí vyhlásí v případech odstavců 2 a 3 výši a druh náhrady v Úředním listě, na Slovensku prostřednictvím příslušného pověřence též v Úradnom vestníku.

§ 19.

(1) Náhrada se neposkytuje za akcie (§ 17, odst. 2) a za podíly na zakládacích fondech (§ 17, odst. 3), které v době faktického skončení okupace a nacistického nebo fašistického režimu nepochybně vlastnicky náležely, nebo které náleží osobám dále uvedeným:

a) Německé říši, Království maďarskému, osobám veřejného práva podle německého nebo maďarského práva, německé straně nacistické a politickým stranám maďarským a jiným útvarům, organisacím, podnikům, zařízením, osobním sdružením, fondům a účelovým jměním těchto režimů nebo s nimi souvisícím, jakož i jiným německým nebo maďarským právnickým osobám, nebo

b) osobám fysickým národnosti německé nebo maďarské s výjimkou osob, které prokáží, že zůstaly věrny Československé republice, nikdy se neprovinily proti národům českému a slovenskému a buď se činně zúčastnily boje za její osvobození nebo trpěly pod nacistickým nebo fašistickým terorem, nebo

c) osobám fysickým, které vyvíjely činnost směřující proti státní svrchovanosti, samostatnosti, celistvosti, demokraticko-republikánské státní formě, bezpečnosti a obraně Československé republiky, které k takové činnosti podněcovaly nebo jiné osoby svésti hleděly, záměrně podporovaly jakýmkoliv způsobem německé nebo maďarské okupanty v době zvýšeného ohrožení republiky (§ 18 dekretu presidenta republiky ze dne 19. června 1945, č. 16 Sb., o potrestání nacistických zločinců, zrádců a jejich pomahačů a o mimořádných lidových soudech) nebo které nadržovaly germanisaci nebo maďarisaci na území Československé republiky nebo se chovaly nepřátelsky

k Československé republice nebo k českému nebo slovenskému národu, jakož i osobám, které strpěly takovou činnost u osob spravujících jejich majetek nebo podnik.

(2) Ustanovení odstavce 1, písm. c) platí i pro osoby právnické, pokud lze fysickým osobám, které jsou jejich členy nebo podílníky na majetku nebo podniku (kapitálovým účastníkům), přičítati vinu na postupu orgánu zastupujícího právnickou osobu nebo pokud tyto osoby zanedbaly přiměřenou opatrnost při jeho volbě a dozoru naň.

(3) Nedostane-li se náhrady (odstavec 1) osobě právnické, přísluší poměrná část náhrady osobám na ní kapitálově zúčastněným, pokud nespadají pod ustanovení odstavců 1 nebo 2; přitom se hledí na účasti, které jsou pod národní správou, jako by náležely osobám státně spolehlivým.

(4) Náhrada za akcie nebo podíly, které náležely v době po 29. září 1938 osobám spadajícím pod ustanovení odstavců 1 nebo 2 a již jim nenáležejí, se neposkytuje nabyvateli, leč by neposkytnutí náhrady neodpovídalo zásadám slušnosti.

(5) Vláda může nařízením stanoviti, že se určitému okruhu osob, spadajících pod ustanovení odstavců 1 až 4, poskytuje náhrada zčásti nebo zcela.

(6) O tom, zda fysická nebo právnická osoba spadá pod ustanovení odstavců 1 nebo 2, rozhoduje ministr financí v dohodě s věcně příslušnými ministry, na Slovensku též v dohodě s věcně příslušnými pověřenci.

(7) Ustanovení předcházejících odstavců platí obdobně též o náhradě za majetkové újmy jiného druhu vzešlé znárodněním.

§ 20.

(1) Náhrada podle § 18 se poskytuje:
a) v cenných papírech,
b) v hotovosti,
c) v jiných hodnotách.

(2) Náhradovou službu provádí Fond znárodněného hospodářství, zřízený podle dekretu presidenta republiky ze dne 24. října 1945, č. 100 Sb., o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků (v dalším jen Fond).

(3) V případech § 18, odst. 2 a 3 je náhrada splatná do šesti měsíců od vyhlášení její výše a druhu v Úředním listě, v ostatních případech pak do šesti měsíců od doručení výměru, jímž ministr financí určí výši a druh náhrady.

(4) Pro řízení o náhradě platí ustanovení vládního nařízení ze dne 13. ledna 1928, č. 8 Sb., o řízení ve věcech náležejících do působnosti politických úřadů (správním řízení).

§ 21.

O použití náhrady, která se neposkytuje osobám uvedeným v § 19, rozhodne vláda.

§ 22.

(1) Svazkům územní nebo zájmové samosprávy, ústavům a korporacím, sloužícím výhradně veřejným účelům, jakož i ústavům lidového peněžnictví, které utrpí vážnou ztrátu při vypořádání svých majetkových zájmů a účastí na znárodněných ústavech, může vláda na návrh ministra financí učiněný v dohodě s věcně příslušnými ministry, na Slovensku též v dohodě s příslušnými pověřenci, poskytnouti mimo náhradu přiměřený příspěvek z prostředků Fondu. Na příspěvek není nárok.

(2) Za podmínek uvedených v předchozím odstavci lze obdobně poskytnouti příspěvky fysickým osobám, byla-li by utrpěnými ztrátami ohrožena jejich výživa nebo výživa osob, o které podle zákona nebo z mravní povinnosti pečují.

ODDÍL VI.

Organisace pojišťovnictví.

§ 23.

(1) Za účelem jednotného vedení smluvního (soukromého) pojišťovnictví zřizuje se Pojišťovací rada — v dalším Rada — se sídlem v Praze.

(2) Rada je korporací veřejného práva; jest podřízena ministerstvu financí.

(3) Jednací řád Rady vydá a mění vláda na návrh ministra financí, učiněný v dohodě s příslušným pověřencem. Jednací řád (jeho změny) vyhlásí ministr financí v Úředním listě, na Slovensku prostřednictvím příslušného pověřence též v Úradnom vestníku.

(4) Na Slovensku vykonává Rada svoji působnost prostřednictvím Oblastní pojišťovací rady se sídlem v Bratislavě, která jest jí podřízena. Předpisy o složení Oblastní rady, o výkonu jejích funkcí, o příspěvcích a pod., budou upraveny jednacím řádem.

(5) Pojišťovnou se tu rozumí každé zařízení, provozující smluvní (soukromé) pojištění nebo zajištění na území Československé republiky a podléhající příslušnosti dozorčího úřadu.

§ 24.

(1) Úkolem Rady jest, pokud v tomto dekretu jí nejsou uloženy úkoly jiné:

a) pečovati o to, aby činnost pojišťoven v každém směru byla v souladu se zásadami řízeného hospodářství a se zájmy Československé republiky,

b) určovati zásady soutěže mezi pojišťovnami a vykonávati smírčí soudnictví mezi nimi,

c) zastupovati, hájiti a obstarávati jednotně společné zájmy pojišťoven,

d) podávati na dožádání posudky k osnovám všeobecných norem, upravujících smluvní (soukromé) pojišťovnictví nebo jeho se dotýkajících, jakož i z vlastního podnětu prostřednictvím dozorčího úřadu podávati náměty nové úpravy v tomto oboru,

e) podávati na dožádání soudům a veřejným orgánům posudky v oboru smluvního (soukromého) pojišťovnictví,

f) podporovati vědeckou činnost v tomto oboru a uveřejňovati odborná zpracování výsledků svých poznatků, po případě vydávati odborné časopisy,

g) pečovati o hospodárnost provozu pojišťoven a všestrannou úroveň jejich služby veřejnosti,

h) schvalovati výroční účty pojišťoven (§ 3), předkládané představenstvy, i usnesení představenstev o užití zisku nebo úhradě ztráty,

i) plniti jiné úkoly, které jí byly dozorčím úřadem svěřeny.

(2) Plníc úkoly podle odstavce 1, písm. a), b), g) může Rada vydávati pro pojišťovny závazné směrnice a příkazy.

§ 25.

(1) Předsedu Rady a pět místopředsedů jmenuje president republiky na návrh vlády.

(2) Členy Rady jmenuje vláda na návrh ministra financí, podaný:

a) po slyšení příslušných ministrů — po jednom zástupci ministerstev zahraničního obchodu, financí, průmyslu, zemědělství, vnitřního obchodu a pošt,

b) po slyšení politických stran — šest odborníků v národním hospodářství,

c) po slyšení podnikových (závodních) rad pojišťoven prostřednictvím jednotné odborové organisace — dvanáct odborníků prakticky činných v oboru smluvního (soukromého) pojištění.

(3) Předsedou a jedním z místopředsedů nebo dvěma místopředsedy musí býti Slováci. Rovněž dva z odborníků podle odstavce 2, písm. b) a čtyři z odborníků podle odstavce 2, písm. c) musí býti Slováci.

(4) Ustanovení § 5, odst. 4 platí obdobně i tu.

(5) Předsedu Oblastní pojišťovací rady, jeho dva náměstky a ostatní její členy jmenuje vláda na návrh, učiněný ministrem financí v dohodě s příslušným pověřencem.

(6) Funkce v Radě jest čestná a není slučitelná s členstvím v představenstvu pojišťovny. Členové, kteří mají trvalý pobyt mimo sídlo Rady, obdrží náhradu hotových výloh podle směrnic, které vydá ministerstvo financí.

(7) Vláda jmenuje na návrh ministra financí tři revisory účtů Rady z řad účetních odborníků.

(8) Rada podléhá dozoru ministerstva financí, které jej vykonává vládním komisařem podle předpisů jednacího řádu Rady.

§ 26.

(1) Běžné nebo neodkladné věci vyřizuje předsednictvo, složené z předsedy, místopředsedů, zástupce ministerstva financí a jednoho z členů Rady, zvoleného skupinou uvedenou v § 25, odst. 2, písm. c).

(2) Předseda nebo, je-li zaneprázdněn, místopředseda v pořadí předsedou určeném zastupuje Radu před soudem i mimo soud. Písemné projevy vůle Rady podepisují předseda nebo místopředseda a jeden člen předsednictva.

(3) Ke svým jednáním může Rada i předsednictvo přibrati znalce s hlasem poradním. Pro řešení zvláštních otázek nebo úkolů může Rada zříditi pracovní výbory. Funkce členů těchto výborů jest čestná.

(4) Podrobnosti o svolávání schůzí Rady a předsednictva, o usnášení, o činnosti pracovních výborů a revisorů účtů (§ 25) a pod. upravuje jednací řád.

§ 27.

(1) Předsednictvo sestaví rozpočet před počátkem správního roku a předkládá jej, stejně jako účetní závěrku za uplynulý správní rok, ministerstvu financí ke schválení.

(2) Výdaje Rady se hradí z příspěvků pojišťoven podle schváleného rozpočtu a z výnosu jejího jmění. Nedostačují-li tyto prostředky, může předsednictvo pojišťovnám uložiti (odstavec 1) mimořádné příspěvky. Dlužné nedoplatky se vymáhají politickou exekucí; vykonatelným exekučním titulem jest výkaz nedoplatků potvrzený předsedou Rady.

§ 28.

(1) Práce spojené s činností Rady a s plněním úkolů jí uložených obstarává kancelář, která se skládá z generálního tajemníka a jeho náměstka (náměstků) a potřebného počtu dalších zaměstnanců. Je-li generálním tajemníkem Čech, budiž jedním z náměstků Slovák.

(2) Služební poměry zaměstnanců Rady budou upraveny smlouvami.

§ 29.

(1) Členové Rady a jejího předsednictva, jakož i zaměstnanci Rady, znalci (§ 26, odst. 3) a revisoři účtů (§§ 7 a 25, odst. 7) jsou povinni postupovati při výkonu svého úřadu nestranně a zachovávati mlčelivost o obchodních tajemstvích, o nichž se dověděli při výkonu své funkce.

(2) Ustanovením odstavce 1 nejsou dotčeny povinnosti osob tam uvedených, plynoucí jim z tohoto dekretu nebo z předpisů na jeho podkladě vydaných.

§ 30.

(1) Ústřední svaz soukromého pojištění a hospodářské skupiny Ústředního svazu podle vládního nařízení ze dne 15. května 1941, č. 185 Sb., o povinné organisaci soukromého pojišťovnictví, se zrušují dnem ustavení Rady; ministr financí vyhlásí v Úředním listě, na Slovensku prostřednictvím příslušného pověřence též v Úradnom vestníku, den, který platí za den ustavení Rady.

(2) Jmění Ústředního svazu a hospodářských skupin přechází na Radu. Do ustavení Rady vykonávají Ústřední svaz a hospodářské skupiny svou funkci v dosavadním rozsahu.

(3) K tvoření zájmových organisací pojišťoven (§§ 3, 11, odst. 2) podle předpisů spolkového práva jest třeba souhlasu dozorčího úřadu.

§ 31.

(1) Členy představenstva a ředitele pojišťovny, kteří úmyslně nebo z hrubé nedbalosti jednali proti závazným směrnicím a příkazům Rady (§ 24, odst. 2), může Rada potrestati pokutou do pěti set tisíc korun bez újmy stíhání podle oddílu sedmého tohoto dekretu.

(2) Do nálezu Rady lze do 15 dnů od jeho doručení podati odvolání u Rady k ministru financí, který rozhoduje s konečnou platností. Odvolání má odkladný účinek.

(3) Pořádkové pokuty se vymáhají politickou exekucí. Exekučním titulem jest nález Rady, jehož vykonatelnost potvrdil její předseda. Pokuty plynou do státní pokladny.

ODDÍL VII.

Trestní ustanovení.

§ 32.

(1) Kdo se dopustí pletich v úmyslu, aby znárodnění pojišťovny zmařil nebo zvýšenou měrou ztížil, bude potrestán pro zločin těžkým žalářem od jednoho roku do pěti let a trestem na penězích do deseti milionů korun; v oboru působnosti trestního zákona, zák. čl. V. z r. 1878 vysloví soud zároveň ztrátu úřadu a dočasné odnětí politických práv.

(2) Kdo poruší některé ustanovení tohoto dekretu nebo nařízení podle něho vydaných, bude potrestán, nejde-li o čin soudně trestný, okresním národním výborem pro správní přestupek pokutou do pěti milionů korun nebo trestem na svobodě (vězením, uzamčením) do šesti měsíců nebo oběma těmito tresty; pro případ nedobytnosti pokuty vyměří se náhradní trest na svobodě podle míry zavinění do šesti měsíců. Uloží-li se oba tresty zároveň, nesmí trest na svobodě spolu s náhradním trestem za nedobytnou pokutu činiti více než šest měsíců.

(3) Pokuty připadají státu.

§ 33.

(1) Ukládá-li soud nebo okresní národní výbor pokutu zaměstnanci, zmocněnci, zástupci nebo jinému orgánu fysické nebo právnické osoby, při jejímž zastoupení byl čin trestný podle § 32 spáchán, může vysloviti, že tato osoba ručí za pokutu rukou společnou a nerozdílnou.

(2) Tato osoba musí býti, je-li soudu (okresnímu národnímu výboru) známa, obeslána k jednání v první stolici a je oprávněna přednésti skutkové okolnosti, jež mohou míti význam pro posouzení věci, a činiti návrhy.

(3) Výrok o ručení je třeba pojmouti do rozsudku (trestního nálezu) a osoba tímto výrokem postižená má právo bráti jej v odpor odvoláním. V řízení pro soudně trestný čin může se veřejný žalobce odvolati také tehdy, nebyl-li takový výrok učiněn. O odvolání proti takovému výroku platí předpisy o odvolání proti výroku o trestu.

(4) Pokuty se vymáhají na osobě, jíž bylo ručení uloženo, podle všeobecných ustanovení platných o pokutách.

§ 34.

(1) Při odsouzení pro zločin podle § 32, odst. 1 nebo při odsouzení pro správní přestupek podle § 32, odst. 2 k trestu na svobodě nebo

na penězích přesahujícímu jeden milion korun, uveřejní se rozsudek (trestní nález) v jednom nebo několika denních listech určených rozsudkem (trestním nálezem) na útraty odsouzeného.

(2) Soud (okresní národní výbor) stanoví, zda mají býti uveřejněny i důvody rozsudku (trestního nálezu) nebo jejich podstatný obsah ve znění, které sám určí.

§ 35.

Přestupky tohoto dekretu se promlčují ve třech letech.

ODDÍL VIII.

Závěrečná ustanovení.

§ 36.

(1) Předpisy o pojišťovnách (§ 23, odst. 5), pokud neodporují ustanovením tohoto dekretu nebo předpisům podle něho vydaným, zůstávají v platnosti. Nedotčena zůstávají zvláště ustanovení pojišťovacích regulativů o hospodaření pojišťoven, jakož i zákona ze dne 11. července 1934, č. 147 Sb., o zabezpečení nároků pojistníků v pojištění soukromém a o státním dozoru na soukromé pojišťovny.

(2) Používatelnost vládního nařízení ze dne 15. května 1941, č. 185 Sb., o povinné organisaci soukromého pojišťovnictví, jakož i vyhlášky ministra vnitra ze dne 17. června 1941, č. 143 Úředního listu, o zřízení hospodářských skupin, se zrušuje dnem ustavení Rady.

§ 37.

Pojišťovny (§§ 3, 11, odst. 2) podléhají daňové povinnosti podle předpisů o podnicích veřejně účtujících a poplatkové povinnosti podle poplatkového zákona s jeho změnami a doplňky (podle poplatkových pravidel) a platí poplatkový ekvivalent podle § 1, odst. 2, písm. a) zákona ze dne 8. dubna 1938, č. 76 Sb., o poplatkovém ekvivalentu.

§ 38.

Právní jednání, písemnosti a úřední úkony potřebné k provedení tohoto dekretu jsou osvobozeny od daní, dávek a poplatků.

§ 39.

Vláda vydá nařízením podrobné předpisy k provedení tohoto dekretu.

§ 40.

Tento dekret nabývá účinnosti dnem vyhlášení. Provedou jej všichni členové vlády.

Dr. Beneš v. r.

Fierlinger v. r.

David v. r.	Kopecký v. r.
Gottwald v. r.,	Laušman v. r.
Široký v. r.	Ďuriš v. r.
Dr. Šrámek v. r.	Dr. Pietor v. r.
Ursíny v. r.	gen. Hasal v. r.
Masaryk v. r.	Hála v. r.
gen. Svoboda v. r.	Dr. Šoltész v. r.
Dr. Ripka v. r.	Dr. Procházka v. r.
Nosek v. r.	Majer v. r.
Dr. Šrobár v. r.	Dr. Clementis v. r.
Dr. Nejedlý v. r.	gen. Dr. Ferjenčík v. r.
Dr. Stránský v. r.	Lichner v. r.

104.

Dekret presidenta republiky ze dne 24. října 1945 o závodních a podnikových radách.

K návrhu vlády a po dohodě se Slovenskou národní radou ustanovuji:

HLAVA I.

Závodní zastupitelstvo zaměstnanců.

§ 1.

(1) Zájmovým zastupitelstvem zaměstnanců v závodě (dále jen závodní zastupitelstvo) jsou závodní rada, závodní důvěrník, podniková rada a náhradní orgán závodního zastupitelstva.

(2) V závodech, které zaměstnávají pravidelně méně než 3 zaměstnance, vykonávají působnost závodního zastupitelstva v rozsahu uvedeném v § 20, č. 1 všeobecné orgány jednotné odborové organisace. Podrobné předpisy o tom stanoví vláda nařízením.

(3) Působnost jednotné odborové organisace hájiti a zastupovati zájmy zaměstnanců není tímto dekretem dotčena.

§ 2.

(1) Vedení závodu náleží správě závodu a ona jest výlučně odpovědnou za podnikání a jeho úspěch. Závodnímu zastupitelstvu nepřísluší zasahovati do správy a provozu samostatnými nařízeními. Závodní zastupitelstvo a

správa závodu buďte ve stálém styku tak, aby byl trvale zajištěn hladký a nerušený chod závodu.

(2) Závodní zastupitelstvo má usilovati o to, aby jak správa závodu, tak zaměstnanci závodu uplatňovali požadavky a uskutečňovali opatření, odpovídající obecnému prospěchu hospodářskému a upustili od takových, které tomuto cíli škodí.

HLAVA II.

Zřízení a organisace závodního zastupitelstva.

Část první.

Zřízení závodního zastupitelstva.

§ 3.

(1) Závodní rada se zřizuje pro každý samostatný závod, který pravidelně zaměstnává alespoň 20 zaměstnanců.

(2) Závodem podle tohoto dekretu rozumí se provozní zařízení zaměstnavatele, k němuž jsou závodní zaměstnanci v pracovním (služebním) poměru.

(3) Samostatným je závod, který se správou nebo účtováním liší od jiných závodů téhož podniku nebo téhož zaměstnavatele.

§ 4.

V samostatném závodě, který pravidelně zaměstnává méně než 20 osob, alespoň však 3 zaměstnance, zřizuje se závodní důvěrník.

§ 5.

(1) V závodech, v nichž jest zříditi závodní radu nebo závodního důvěrníka, jmenuje příslušný orgán jednotné odborové organisace náhradní orgán závodního zastupitelstva ze zaměstnanců závodu na dobu, než bude závodní rada ustavena nebo zvolen závodní důvěrník.

(2) Náhradní orgán závodního zastupitelstva vykonává působnost, příslušející závodní radě, po případě závodnímu důvěrníku. Způsob zřízení a organisaci náhradního orgánu závodního zastupitelstva stanoví vláda nařízením.

§ 6.

(1) Tvoří-li několik závodů téhož zaměstnavatele samostatnou hospodářskou jednotku s jednotným hospodářským úkolem a vedením (správou), může býti pro podnik usnesením závodních rad zřízena podniková rada.

(2) Podmínky zřízení podnikových rad a jejich organisaci v podnicích nositelů veřejné správy s rozsáhlým obvodem působnosti nebo se složitou funkční organisací stanoví k návrhu jednotné odborové organisace ministerstvo ochrany práce a sociální péče, na Slovensku v dohodě s povereníkem pre sociálnu starostlivosť.

(3) Způsob zřízení podnikové rady stanoví vláda nařízením.

§ 7.

(1) Členové závodní rady se volí přímou a tajnou volbou na základě kandidátní listiny, kterou navrhuje jednotná odborová organisace. Kandidáty určuje její závodní organisace, a to na své členské schůzi. Závodní rada jest zvolena, hlasovaly-li pro kandidátní listinu nejméně $^4/_5$ členů osazenstva na volbě zúčastněných.

(2) Závodní důvěrník se volí přímou a tajnou volbou absolutní většinou hlasů.

(3) Volební právo, volitelnost, povinnost přijmouti volbu a volební řízení upraví vláda nařízením.

Část druhá.

Organisace závodního zastupitelstva.

Závodní rady.

§ 8.

(1) Počet členů závodní rady činí v závodech s 20 až 60 zaměstnanci 3 členy, se 61 až 100 zaměstnanci 4 členy; na každých dalších 100 zaměstnanců až do 400 připadá vždy další jeden člen, od 401 až do 1.000 zaměstnanců na každých dalších 200 a od 1.001 do 4.000 zaměstnanců na každých dalších 500 a nad 4.000 zaměstnanců vždy na každé další 2.000 další jeden člen závodní rady. Při tom zlomky nad polovinu rozdílu počtu zaměstnanců pro určení dalšího člena závodní rady počítají se za čísla celá.

(2) Pro stanovení počtu členů závodní rady je rozhodným počet zaměstnanců v závodě v den vyhlášení voleb.

(3) Počet náhradníků odpovídá počtu členů závodní rady.

§ 9.

(1) Závodní rada se volí na dobu jednoho roku.

(2) Volební období počíná 1. května nebo dnem, kdy se závodní rada později ustavila. Končí dnem 30. dubna.

§ 10.

(1) Závodní rada zaniká:

a) poklesem počtu zaměstnanců v závodě po 3 měsíce pod 20 nebo

b) trvalým zastavením provozu závodu.

(2) Činnost závodní rady končí:

a) uplynutím volebního období,

b) klesl-li počet členů závodní rady spolu s náhradníky pod polovici,

c) nálezem rozhodčí komise, kterým se závodní rada rozpouští, nebo

d) odstoupením závodní rady, bylo-li přijato na závodním shromáždění.

(3) V případech uvedených v odstavci 2, písm. a), b) a d) setrvávají členové závodní rady v činnosti až do doby, kdy bude ustavena nová závodní rada nebo zřízen náhradní orgán.

(4) Podrobné předpisy o podmínkách a následcích zániku závodní rady nebo ukončení její činnosti stanoví vláda nařízením.

§ 11.

(1) Členství v závodní radě jest funkcí čestnou.

(2) Je-li toho podle rozsahu činnosti závodní rady třeba a souhlasí-li s tím příslušný orgán jednotné odborové organisace, zprostí správa závodu k návrhu závodní rady na dobu funkčního období jednoho nebo více členů závodní rady výkonu prací, k nimž podle pracovní smlouvy nebo služebních předpisů jsou povinni, a to:

v závodech s více než 500 zaměstnanci jednoho člena,

v závodech s více než 5.000 zaměstnanci dva členy a

v závodech s více než 10.000 zaměstnanci tři členy;

dohodou mezi správou závodu a závodní radou a se souhlasem příslušného orgánu jednotné odborové organisace může býti zproštěn čtvrtý, po případě pátý člen závodní rady.

(3) Členové závodní rady, kteří nebyli zproštěni výkonu prací podle odstavce 2, nesmějí zameškati výkonem funkce více pracovní doby, než kolik vyžaduje výkon funkce.

(4) Členové závodní rady mají nárok na mzdu (plat), která jim ušla pro výkon funkce, bylo-li jej nutno uskutečniti v pracovní době. Členové závodní rady, kteří byli zproštěni výkonu prací podle odstavce 2, mají nárok na mzdu (plat), která by jim náležela, kdyby pracovali. Smluvní ustanovení, která tomu odporují, jsou neplatná. Nedotčena zůstávají příznivější ustanovení smluv a služebního práva.

§ 12.

Správa závodu nesmí omezovati členy závodní rady v jejich činnosti podle tohoto dekretu. Se členy závodní rady i po skončení funkce nesmí býti nakládáno nepříznivěji než s jinými zaměstnanci téže kategorie.

§ 13.

(1) Pracovní (služební) poměr člena závodní rady může býti zaměstnavatelem zrušen a člen závodní rady může býti přeložen jednostranným opatřením správy závodu do jiného závodu jen po předchozím souhlasu závodní rady. Odepřela-li závodní rada souhlas, může zaměstnavatel navrhnouti u rozhodčí komise, aby na jejím místě udělila souhlas ke zrušení pracovního (služebního) poměru nebo k přeložení.

(2) Rozhodčí komise může souhlas uděliti:

a) jsou-li dány skutečnosti, odůvodňující zbavení člena závodní rady funkce nebo zánik členství v závodní radě nebo

b) je-li výpověď odůvodněna přechodným zastavením provozu závodu.

(3) Souhlasu závodní rady podle odstavců 1 a 2 se vyžaduje také ke zrušení pracovního (služebního) poměru bývalého člena závodní rady po dobu dvou roků od zániku jeho funkce. V této době není však třeba souhlasu, byl-li bývalý člen závodní rady:

a) pravoplatně soudem odsouzen pro zločin nebo pro přečin nebo přestupek, spáchaný z pohnutek nízkých nebo nečestných nebo pro čin proti veřejné mravopočestnosti,

b) pravoplatně soudem odsouzen pro přečin nebo přestupek podle zákona ze dne 19. března 1923, č. 50 Sb., na ochranu republiky ve znění předpisů jej měnících a doplňujících.

(4) Ustanovení odstavce 1, věta druhá a odstavec 2 platí tu s tím, že rozhodčí komise udělí souhlas také, dopustil-li se bývalý člen závodní rady jednání, zakládajícího důležitý důvod k předčasnému zrušení pracovního (služebního) poměru.

§ 14.

(1) Závodní rada a její členové jsou povinni vykonávati funkci tak, aby chod závodu neutrpěl újmy a pořádek v závodě nebyl porušen.

(2) Členové závodní rady jsou povinni zachovávati úplnou mlčenlivost o výrobních, obchodních a provozních tajemstvích závodu.

(3) Členové závodních rad v závodech důležitých pro obranu státu jsou při výkonu své činnosti vázáni ustanovením zákona ze dne 13. května 1936, č. 131 Sb., o obraně státu a předpisů jej měnících a doplňujících.

§ 15.

(1) Členství v závodní radě zaniká:

a) zánikem závodní rady nebo skončením její činnosti,

b) ztrátou volitelnosti,

c) rozvázáním pracovního (služebního) poměru se závodem nebo

d) vzdáním se, bylo-li příslušným orgánem jednotné odborové organisace schváleno.

(2) Rozhodčí komise zbaví k návrhu jednotné odborové organisace člena závodní rady funkce:

a) porušil-li hrubě své povinnosti,

b) porušil-li povinnost mlčenlivosti, uloženou mu v § 14, odst. 2 nebo

c) žádá-li to alespoň polovina zaměstnanců závodu oprávněných k volbě.

(3) Podnět k návrhu podle odstavce 2 mohou dáti zejména také závodní rada, správa závodu nebo zaměstnanci závodu.

§ 16.

Zásady pro jednání závodní rady stanoví vláda nařízením. V mezích těchto předpisů řídí se jednání závodní rady jednacím řádem, o němž se usnáší závodní rada a jejž schvaluje jednotná odborová organisace podle vzorného jednacího řádu, vydaného jí se schválením ministerstva ochrany práce a sociální péče, na Slovensku v dohodě s povereníkem pre sociálnu starostlivosť.

§ 17.

Závodní shromáždění.

(1) Závodní rada svolává podle potřeby shromáždění zaměstnanců závodu (závodní shromáždění).

(2) Závodní rada podává závodnímu shromáždění zprávu o své činnosti a hospodaření.

§ 18.

Ostatní orgány závodního zastupitelstva.

(1) O závodních důvěrnících platí obdobně ustanovení této části s výjimkou § 8. Podrobnosti stanoví vládní nařízení.

(2) Organisaci podnikových rad stanoví vláda nařízením.

§ 19.

Náklady činnosti.

(1) Závodní rada uhrazuje náklady své funkční činnosti podle rozpočtu schváleného jednotnou odborovou organisací. Náklady mohou býti určeny rozpočtem až do výše, kterou stanoví vláda nařízením.

(2) Rozpočtovou částku hradí závodní radě správa závodu. Hospodaření rozpočtem kontroluje příslušný orgán jednotné odborové organisace. O rozpočtu a o výsledku hospodaření podává závodní rada zprávu závodnímu shromáždění.

(3) Správa závodu jest povinna poskytnouti závodní radě na její návrh místnosti s potřebným zařízením, otopem a osvětlením, a to pro schůze a úřadování závodní rady a volebního výboru a pro schůze závodního shromáždění.

HLAVA III.

Působnost závodního zastupitelstva.

Část první.

Závodní rady.

§ 20.

Závodní rady jsou povolány:

1. hájiti a povzbuzovati hospodářské, sociální, zdravotní a kulturní zájmy zaměstnanců v závodě;

2. dohlížeti, zda hospodářská činnost závodu (podniku) je vykonávána v souhlasu s obecným zájmem hospodářským a podle ustanovení o hospodaření vydaných;

3. dohlížeti, zda hospodářská činnost závodu (podniku) je vykonávána tak, aby při zachování zřetelů obecného prospěchu hospodářského a platných předpisů o hospodaření byly spravedlivě uspokojovány hospodářské, sociální, zdravotní a kulturní zájmy zaměstnanců závodu (podniku);

4. účastniti se v závodech (podnicích) na správě závodu (podniku) návrhy a radou za tím účelem, aby bylo dosaženo k obecnému prospěchu hospodářskému co největší hospodárnosti a výkonu;

5. spolupůsobiti podle předpisů o tom vydaných při výkonu hospodářské a sociálně-politické veřejné správy.

§ 21.

(1) Vládním nařízením mohou býti v mezích působnosti stanovené v § 20 uloženy závodním radám další úkoly.

(2) Podrobné předpisy o působnosti závodních rad stanoví vláda nařízením.

(3) Příslušný orgán jednotné odborové organisace řídí a usměrňuje činnost závodních rad v mezích předpisů o jejich působnosti.

§ 22.

Závodní rady jsou při výkonu svých úkolů podle § 20, č. 1 oprávněny zejména:

1. účastniti se na hromadné úpravě pracovních podmínek v mezích platných předpisů,

2. účastniti se na úpravě pracovních poměrů jednotlivých zaměstnanců,

3. spolupůsobiti při zařazování zaměstnanců na pracovní místa,

4. spolurozhodovati o přijímání zaměstnanců s hlediska mravní způsobilosti a státní spolehlivosti,

5. spolurozhodovati o propuštění zaměstnanců,

6. zakládati a spravovati zařízení k blahu zaměstnanců určená,

7. dozírati na sociálně-politickou a sociálně-zdravotní ochranu zaměstnaneů v závodě.

§ 23.

Aby závodní rady mohly plniti úkoly uvedené v § 22, jest správa závodu povinna:

1. předem projednati se závodní radou všechny všeobecné otázky, týkající se zaměstnanců závodu, jakož i důležité otázky, týkající se jednotlivých zaměstnanců;

2. doručiti závodní radě opisy pracovních smluv a řádů, jakož i všechny další jejich změny;

3. dáti zmocněnému členu závodní rady nahlédnouti do mzdových a platových listin vedených závodem, do mzdových knih a jiných výkazů, do závodních písemností, týkajících se činnosti zaměstnanců v závodě, jakož i do jiných písemností závodu, významných pro činnost závodní rady podle § 22 a umožniti mu, aby si pořídil výpisy;

4. vyrozuměti neprodleně závodní radu o příchodu dozorčího orgánu ve věcech sociální a zdravotní ochrany zaměstnanců, jakož i o komisionelním řízení v těchto věcech.

§ 24.

Podíl na čistém zisku.

(1) Správa závodu jest povinna přispívati závodní radě ročně podle hospodářského výsledku podniku a podle sociálních potřeb zaměstnanců potřebnou částkou, avšak nejméně 10% z čistého zisku závodu. Výši tohoto podílu ve veřejných podnicích stanoví vláda nařízením.

(2) O způsobu použití rozhoduje závodní rada za souhlasu příslušného orgánu jednotné odborové organisace. Tvoří-li několik závodů podnik, rozhoduje o rozdělení podílu na čistém zisku celého podniku na jednotlivé závody podniková rada za souhlasu příslušného orgánu jednotné odborové organisace.

§ 25.

Dohled na hospodářskou činnost závodu (podniku).

(1) Aby mohla býti vykonávána působnost podle § 20, č. 2 a 3, náleží závodní radě:

a) účastniti se sdělání obchodního a výrobního plánu, jeho rozvrhu a provádění, a to tak, že činí připomínky nebo navrhuje změny zásadní povahy a dozírá nad tím, zda obchodní a výrobní plán závodu je v souladu s hospodářským plánem celostátním;

b) dohlížeti na provádění obchodního a výrobního plánu včetně investičního programu;

c) dohlížeti na provoz a správu závodu (podniku) po stránce technické, správní a hospodářské.

(2) Soudí-li závodní rada, že zamýšlená opatření nebo daný stav není v souladu s předpisy uvedenými v § 20, č. 2 a 3, může správě závodu předložiti potřebné návrhy. Nesetká-li se návrh ani po projednání věci se správou závodu s úspěchem, může navrhnouti u příslušného orgánu veřejné správy, aby byla zjednána náprava.

(3) Ustanovení § 20, č. 2 a 3 a odstavců 1 a 2 tohoto paragrafu nelze použíti u závodních rad účelových zařízení, zejména politických, odborových, konfesionelních, vědeckých, uměleckých organisací a zařízení, dále domácností, spotřebních družstev a hospodářských svazů, pokud jde o dohled na činnost závodu s hlediska účelu těchto organisací a zařízení.

§ 26.

Účast na správě závodu (podniku).

(1) Sledujíc účel, uvedený v § 20, č. 4, závodní rada navrhuje správě závodu opatření, způsobilá prospěti hospodárnosti a výkonnosti závodu. K těmto opatřením patří zejména zdokonalení provozu, technického zařízení závodu a zařízení bezpečnostních a zdravotních.

(2) Správa závodu jest povinna zkoumáti návrhy závodní rady, jednati o nich se závodní radou a při provádění jednotlivých opatření přihlížeti k připomínkám závodní rady. Pokud možno bez průtahu, nejpozději však do dvou

měsíců ode dne podání písemného návrhu, jest správa závodu povinna sděliti písemně závodní radě, co bylo nebo bude zařízeno na základě návrhu nebo z jakého důvodu není možno nebo vhodno jej provésti.

§ 27.

(1) Aby závodní rada mohla plniti úkoly, uvedené v §§ 22 až 26, jest správa závodu povinna:

a) slyšeti závodní radu o všech zamýšlených hospodářských opatřeních, která vybočují z mezí obyčejného hospodaření;

b) sdělovati závodní radě vyžádaná vysvětlení, podávati ve schůzích závodní rady zprávy o hospodářském, obchodním, výrobním a technickém stavu závodu, o jeho výkonnosti a záměrech pro další dobu, a to alespoň jednou měsíčně, jakož i vždy, žádá-li o to závodní rada; podávati zprávy o stavu závodu v závodním shromáždění alespoň jednou za půl roku; při tom nemusí správa závodu sdělovati výrobních tajemství;

c) dáti nahlédnouti zmocněnému členu závodní rady do obchodních knih a jiných písemností, týkajících se závodu, podati k nim potřebná vysvětlení a poskytnouti mu možnost, aby si pořídil výpisy;

d) předložiti závodní radě opis účetní uzávěrky za předešlý obchodní rok, a to účet rozvažný, pokud se týče také účet ztráty a zisku, a to nejpozději do 14 dnů po sestavení bilance.

(2) Závodní rada účastní se svými zástupci úředních komisionelních jednání, jakož i jiných úředních jednání, konaných v závodě, pokud svým předmětem se dotýkají působnosti závodní rady podle § 20, č. 2 až 4. Správa závodu jest povinna vyrozuměti včas závodní radu o příchodu dohlédajících orgánů do závodu a o všech komisionelních jednáních a jiných úředních jednáních z závodě.

(3) Jsou-li k tomu závažné důvody, může závodní rada žádati, aby byla na účet závodu provedena příslušným veřejným orgánem odborná revise.

(4) Závodní rada účastní se svými zástupci všech jednání a schůzí orgánů správy závodu. Správa závodu je povinna vyrozuměti včas závodní radu o všech jednáních a schůzích těchto orgánů. Bližší předpisy, zejména pokud jde o závody zbrojní výroby, stanoví vláda nařízením.

(5) Pokud není stanoveno v předcházejících ustanoveních jinak, může si správa závodu nebo závodní rada vyžádati rozhodnutí příslušného orgánu veřejné správy o sporech, které vznikly při provádění §§ 25 až 27 a nemohly býti odklizeny dohodou.

(6) Ustanovení odstavců 1 až 5 nelze použíti v případech, uvedených v § 25, odst. 3.

(7) Vládním nařízením mohou býti upraveny v mezích působnosti stanovené v § 20 další prostředky činnosti závodní rady.

Část druhá.

Ostatní orgány závodního zastupitelstva.

§ 28.

Závodní důvěrník vykonává obdobně působnost příslušející závodní radě. Podrobné předpisy stanoví vláda nařízením.

§ 29.

Podniková rada projednává záležitosti, týkající se společných zájmů zaměstnanců podniku a vykonává další působnost, která jinak přísluší závodní radě, a to v záležitostech týkajících se celého podniku. Podrobné předpisy o tom stanoví vláda nařízením.

HLAVA IV.

Zaměstnanecké rady nositelů veřejné správy.

§ 30.

(1) Ve veřejných úřadech, soudech, provozních zařízeních veřejných ústavů, fondů a v jiných zařízeních nositelů veřejné správy zřizují se zaměstnanecké rady.

(2) O organisaci a působnosti zaměstnaneckých rad a jejich výborů (§ 31), jakož i o povinnosti nositelů veřejné správy vůči nim platí obdobně a přiměřeně ustanovení tohoto dekretu, platná pro závodní a podnikové rady. Vládní nařízení stanoví, komu přísluší rozhodovati o stížnostech a sporech z důvodu činnosti zaměstnanecké rady a výboru zaměstnaneckých rad, jakož i ve sporech o rozsah jejich pravomoci.

(3) Ministerstvo ochrany práce a sociální péče, na Slovensku v dohodě s povereníkem pre sociálnu starostlivosť, stanoví k návrhu jednotné odborové organisace v dohodě s příslušným ústředním úřadem, které zařízení nositelů veřejné správy s rozsáhlým obvodem působnosti nebo se složitou funkční organisací jest považovati za samostatné podle obdoby ustanovení § 3, odst. 3.

§ 31.

(1) Zaměstnanecké rady v zařízeních téhož nositele veřejné správy mohou zříditi sou-

hlasným usnesením výbor zaměstnaneckých rad pro zařízení stejného druhu a téhož instančního stupně.

(2) Ministerstvo ochrany práce a sociální péče, na Slovensku v dohodě s povereníkem pre sociálnu starostlivosť, může stanoviti k návrhu jednotné odborové organisace v dohodě s příslušným ústředním úřadem, že zaměstnanecké rady nositelů veřejné správy mohou zříditi souhlasným usnesením výbor zaměstnaneckých rad také, nejsou-li splněny předpoklady stanovené v odstavci 1.

§ 32.

V zařízeních nositelů veřejné správy poskytne správa částku na zařízení, určená k blahu zaměstnanců, jejíž výši stanoví vládní nařízení.

HLAVA V.

Rozhodčí komise a opravné řízení.

§ 33.

(1) Rozhodčí komise zřizují se u okresních úřadů ochrany práce pro jejich obvody.

(2) Rozhodčí komise je příslušná rozhodovati

a) o návrzích, stížnostech a sporech, které náležejí k příslušnosti rozhodčí komise podle tohoto dekretu a podle nařízení vydaných k jeho provedení,

b) o sporech z důvodu činnosti závodní a podnikové rady, závodního důvěrníka a náhradních orgánů,

c) o sporech o rozsah práv a povinností závodního zastupitelstva zaměstnanců a jeho členů.

(3) Proti nálezu rozhodčí komise je přípustna stížnost pro vady řízení a nezákonnost k ústřední rozhodčí komisi zřízené u ministerstva ochrany práce a sociální péče pro země České, na Slovensku u Povereníctva pre sociálnu starostlivosť.

(4) Organisace rozhodčích komisí a ústředních rozhodčích komisí, jakož i řízení u nich, bude upraveno vládním nařízením.

HLAVA VI.

Všeobecná, trestní a přechodná ustanovení.

§ 34.

(1) Zřízení, organisace a působnost závodních, podnikových a zaměstnaneckých rad a výborů zaměstnaneckých rad v podniku Československé státní dráhy a v podniku Československá pošta budou se zřetelem na zvláštní organisaci a účel těchto podniků upraveny vládním nařízením.

(2) Vládním nařízením budou upraveny také zřízení, organisace a působnost závodních, podnikových a zaměstnaneckých rad a výborů zaměstnaneckých rad ve vojenských závodech, úřadech, ústavech, podnicích a zařízeních.

§ 35.

(1) Ustanovení hlavy první až čtvrté o zaměstnancích platí také o učních.

(2) Zaměstnanci podle tohoto dekretu rozumějí se také domáčtí dělníci, nepracují-li současně pro více podnikatelů. Vojenské osoby nepovažují se za zaměstnance podle ustanovení tohoto dekretu.

(3) Ustanovení o členech závodní rady platí obdobně pro jejich náhradníky.

§ 36.

Právní jednání, písemnosti a úřední úkony, jichž je třeba podle tohoto dekretu k plnění úkolů závodních (zaměstnaneckých) rad, závodních důvěrníků, podnikových rad nebo výborů zaměstnaneckých rad, jsou osvobozeny od poplatků a dávek za úřední úkony ve věcech správních.

§ 37.

(1) Vězením do 6 měsíců a pokutou do 100.000 Kčs nebo jedním z těchto trestů bude potrestán, nejde-li o čin trestný přísněji:

a) odpovědný správce závodu, který zasahuje do činností závodní nebo podnikové rady, jejich členů nebo závodních důvěrníků s úmyslem překážeti jim nebo je omezovati v plnění úkolů, které jim přísluší podle tohoto dekretu;

b) odpovědný správce závodu, který úmyslně znemožňuje nebo překáží zaměstnancům závodu ve volbě závodní rady nebo závodního důvěrníka nebo překáží orgánu pověřenému přípravou voleb;

c) odpovědný správce závodu, který v předložené účetní uzávěrce za uplynulý obchodní rok, v účtu rozvažném, v účtu zisku a ztráty uvede údaje, které jsou v rozporu s prvopisem těchto zpráv;

d) člen závodní rady, závodní důvěrník, člen podnikové rady nebo člen náhradního orgánu závodního zastupitelstva, který poruší povinnost mlčenlivosti, uloženou mu v § 14, odst. 2 s úmyslem zištným nebo s úmyslem aby poškodil správu závodu;

e) člen závodní nebo podnikové rady, závodní důvěrník nebo člen náhradního orgánu závodního zastupitelstva, který svémocným opatřením zasáhne do správy nebo provozu závodu tak, že tím byla způsobena porucha v řádném chodu závodu nebo hmotná škoda závodu.

(2) Byla-li uložena pokuta, buď zároveň pro případ její nedobytnosti uložen náhradní trest vězení podle míry zavinění v mezích sazby trestu na svobodě na čin stanovené.

(3) Trestní řízení provádějí okresní národní výbory.

(4) Jednání nebo opominutí správy závodu proti předpisům tohoto dekretu stíhají, nejde-li o čin trestný podle odstavce 1, okresní úřady ochrany práce pořádkovou pokutou do 10.000 Kčs.

(5) Ustanovení předchozích odstavců neplatí pro zaměstnanecké rady a výbory zaměstnaneckých rad, jakož i pro závodní a podnikové rady v podnicích, uvedených v § 6, odst. 2. V případech, jichž se týkají ustanovení odstavců 1 až 4, se zjednává náprava cestou ústavní nebo služební (disciplinární) odpovědnosti správců těchto zařízení, po případě orgány těmto správcům nadřízenými.

§ 38.

(1) Zařízení, určená k blahu zaměstnanců závodu (§ 22, č. 6), zřízená přede dnem účinnosti tohoto dekretu, přecházejí na závodní radu závodu, jehož zaměstnancům slouží.

(2) Jmění revírních rad v hornictví přechází na hornický odbor jednotné odborové organisace k účelu všeobecné sociální péče o horníky.

(3) Převody podle odstavců 1 a 2 budou provedeny podle předpisů, které stanoví vláda nařízením.

§ 39.

Prvé volby do závodních (zaměstnaneckých) rad a volby závodních důvěrníků podle tohoto dekretu musí býti provedeny do 2 měsíců ode dne vyhlášení volebního řádu.

§ 40.

Dnem účinnosti tohoto dekretu pozbývají platnosti všechna ustanovení o věcech jím upravených. Zejména se zrušují:

1. zákon ze dne 25. února 1920, č. 143 Sb., o účasti zaměstnanců při hornictví na správě dolů a jejich podílu na čistém zisku, ve znění předpisů jej měnících a předpisy tento zákon provádějící;

2. zákon ze dne 25. února 1920, č. 144 Sb., o závodních a revírních radách při hornictví, ve znění předpisů jej měnících a předpisy tento zákon provádějící;

3. zákon ze dne 12. srpna 1921, č. 330 Sb., o závodních výborech, ve znění předpisů jej měnících a předpisy tento zákon provádějící;

4. článek LI zákona ze dne 21. dubna 1932, č. 54 Sb., kterým jednak doplňují se a mění zákony: ze dne 9. října 1924, č. 237 Sb., kterým se zřizuje Zvláštní fond pro zmírnění ztrát, povstalých z poválečných poměrů, ze dne 10. října 1924, č. 238 Sb., kterým se zřizuje Všeobecný fond peněžních ústavů v republice Československé, a ze dne 10. října 1924, č. 239 Sb., o vkladních knížkách (listech), akciových bankách a o revisi bankovních ústavů, jednak upravují se některé poměry peněžních ústavů a jiných peněžních podniků a akciových společností;

5. § 9 zákona ze dne 22. prosince 1933, č. 251 Sb., o prodeji zboží za jednotné ceny, ve znění předpisů jej měnících a doplňujících;

6. § 22 zákona ze dne 11. července 1934, č. 147 Sb., o zabezpečení nároků pojistníků v pojištění soukromém a o státním dozoru na soukromé pojišťovny;

7. § 103 zákona ze dne 12. dubna 1935, č. 77 Sb., o dopravě motorovými vozidly a jich zdanění;

8. vládne nariadenie zo dňa 13. júna 1939, č. 142 Sl. z., o rozpustení závodných výborov, závodných rád a revírnej rady a o menovaní nových.

§ 41.

Tento dekret nabývá účinnosti dnem vyhlášení; provede jej ministr ochrany práce a sociální péče v dohodě se zúčastněnými ministry.

Dr. Beneš v. r.
Fierlinger v. r.
Dr. Šoltész v. r.

Administrace: Praha III., Tržiště č. 9. — Telefon 459-41 a 411-95. Účet pošt. spoř. č. 40.664. — Novinová sazba povolena poštovním ředitelstvím v Praze č. 109.704/IIIa 1939. — Dohlédací poštovní úřad Praha 25.
Státní tiskárna v Praze.